Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 68/1668	Łódź, Sroda 20 marca 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, ח אדר ב׳ תרפ״ט	Nr. 68/1668

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 66 יאהר מיין הייסגעליבטער מאן, אונזער אונפערגעס-ליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ. ע. יעקב גאלדשטיין

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 20. מערץ ד. י., 12 אזייגער בייטאג פון טרויער-הויז, נאווא-צעגעלניאנא 10, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרוים צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

5077

אויפ׳ן אלגעמ. פערלאנג **נוצט אויס די געלעגענהייט!** אויפ׳ן אלגעמ. פערלאנג

פון מיין געעהרטער קונדשאפט, וועלכע האבען נישט געהאט די מעגליכקייט איינצו-קויפען זייער קאסמעטיק אין דער צייט, ווען ס׳איז ביי מיר געווען איינגעארדענט

די בילליגע וואך, האב איך ספעציעל איינגעארדענט פון 20-טען ביז 25-טען מערץ ד. י.

Wielka Wyprzedaż Przedświąteczna

50% ארטיקלען צו שפאט-בילליגע פרייזען פון 15% ביז 30%

בעמערקונג: יעדער קויפער בעקומט גראטיס 1 פלאקאן פערפום און 1 שטיק זייף PULS

פערפומעריע **S. BUCHWAJC, Łódź, Piotrkowska 22** Telefon 31-43.

אכטונג, בלעכער-מייסטער!

היינט, מיטוואך, דעם 20 מערץ ד. י. 7 אזייגער אווענד קומט פאר אין לאקאל פון צענטר. האנדווערקער-קלוב, פאלודניאווא 4

א מאסען-פערזאמלונג

פון אלע מייסטערס פון דער בוי-בראנזשע

צו וועלכער אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען אויפגעפאדערט פינקטליך צו ערשיינען, ווייל עס האנדעלט זיך אין אייערע אייגענע אינטערעסען

די פערוואלטונג פון בלעכער-מייסטער-פעראיין, פיעטריקאווער 22.

דאמען-שניידער געזעלן קענען זיך מעלדען ביי י. שווארץ פיעטריקאווער 120 עס קען אויך זיין הערען - שניידער.

האנדווערקער-פאריין, אגראדאווא 9

אכטונג, מיטגלידער!

אלע מיטגלידער, וואס האבען געהאט פא-טענטען פאר׳ן יאהר 1927, ווערען אויפגעפאדערט גלייך צוקומען אין פאראיין

אפצונעהמען זייערע

האנדווערקער-קארטען

ווייל אנדערש דראהט זיי צו פערלירען דאס וואהל-רעכט צו דער האנדווערקער-קאמער.

5083

כ׳זוך צו קויפען

קרייץ-מאשינען

פון ניי-גארן.

ערליך, צעגעלניאנא 14

Zarząd Telefonów Łódzkich

podaje do wiadomości, że przystąpił do prac związanych z wydaniem

Spisu Abonentów Łódzkiej Sieci Telefonów na rok 1929.

Spis będzie zawierał dział alfabetyczny i dział podług branż i zawodów. Dział alfabetyczny spisu będzie redagowany przez Zarząd Telefonów, o i e zatem w tym dziale PP. Abonenci pragną wprowadzić jakiekolwiek zmiany zechcą zwracać się do Zarządu Telefonów, Al. Kościuszki Nr. 12, Biuro Redakcli Katalogu lub telefonicznie, telefon Nr. 80-08 w godzinach od 9 — 14, **najpóźniej do 15 kwietnia 1929 roku.**

Dział drugi nieoficjalny będzie obejmował adresy i ogłoszenia, umieszczone według branż i zawodów. Przyjmowanie ogłoszeń do tego działu zostało powierzono wyłącznie Tow. Wyd. „Reklama Polska", reprezentacja w Łodzi, ul. Nawrot Nr. 1a, tel. Nr. 26-89, dokąd PP, Abonenci zechcą zwracać się po informacje.

Zaznacza się, że w Spisie Abonentów będą umieszczone tylko te adresy i ogłoszenia, za które należność zostanie całkowicie wpłacona do kasy Zarządu Telefonów. ul. Al. Kościuszki **Nr. 12, najpóźniej do dnia 1 maja 1929 roku.**

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענע-רישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט צאלייזען. באהאנד-לונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אווענט.

מאשין-לעבער

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן צעגעלניאנא 29

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעהמט אן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נ.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאווער 26,

טעלעפאן 50-77.

עקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקה.

נעהמט אן פון 4 ביז 7 אווענט. 340

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 25-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און מאגען-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע נערוען. און דערנאך פון 3—5 נאכמיטאג.

DR. MED.

HENRYK KRYSZEK

אינערליכע קראנקהייטען (ספעצ. הערץ-קראנקה.,)

איבערגעצויגונג

שענקעוויטשא 53, טעל. 9-27

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 81-27.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

די קלאנגען וועגן ענדערונגען אין רעגירונג

קאנפערענץ פון מלוכה-פרעזידענט מיט'ן פרעמיער בארטעל

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די מזרח-אגענטור און די היינטיגע מארגען-פרעסע האבן ווידער געברענגט פערשידענע קלאנגען וועגן ענדערונגען אין קאבינעט, ס'ווערט אנגערופען אלס פרעמיער דער מארשאל פילסודסקי און אויך דער נאמען פון איצטיגען בילדונגס-מיניסטער שוויטאלסקי.

דאס אלץ זענען אבער נאר קלאנגען, וועלכע זענען דערווייל מיט גארנישט בעגרינדעט, די פראקטיק פון די לעצטע 3 יאהר האט בעוויזען, אז אויב אפילו ס'וועלען פארקומען וועלכע ס'איז ענדערונג אין קאבינעט, וועלען זיי אויך קומען אומגעריכט

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). היינט האלב איינס בייטאג איז דער פרעמיער בארטעל אוועק אין שלאס און אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן מלוכה-פרעזידענט. די קאנפערענץ האט געדויערט ביז 3 א זייגער נאכמיטאג. אין די נאכמיטאג-שעה'ן האט דער פרעמיער קאנפערירט מיט'ן האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי און מיט'ן לייטער פון פינאנץ-מיניסטער גראדינסקי.

די פראגע וועגן ג. מין. טשעכאוויטש

אויף דער טאג-ארדנונג פון דער היינטיגער סיים-זיצונג.

וו א ר ש א, 19 (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט). אויף דער טאג-אדדנונג פון דער מארגענדיגער (היינטיגער) זיצונג פון סיים שטעהען 16 פונקטען, דערונטער: דער פראיעקט פון דער בודזשעט-קאמיסיע וועגן א הלואה פון 100 מיליאן זל. אויף בוי-צוועקען, ערשטע לעזונג פון לעוויצע-פראיעקט צו ערדערן די קאנסטיטוציע און דער פארשלאג צוצוציהען דעם ג. מיניסטער טשעכאוויטש צו א מלוכה-טריבונאל. דער לעצטער פארשלאג קאן בעטראכט ווערען נאר ביי דער אנוועזענהייט פון לכל הפחות א העלפט דעפוטאטען און מיט א מעהרהייט פון 3 פינפטעל שטימען. עס שטעהט אויך דער דעמאנסטראטיווער פארשלאג פון די אוקראינער וועגן אויסדריקען אונצופרידענהייט דעם סיים-מארשאלעק דאשינסקי.

קאלאניזירונג פון 48,000 יודען

פלאן פון „געזערד" אויף די נאהענטסטע 5 יאהר

מ א ס ק ו ע, 19. (י. ט. א. טעלעגראפיש) דער „געזערד" האט אויסגעארבייט דעם קאלאניזאציע-פלאן פאר די נאהענטסטע 5 יאהר. ביז'ן יאהר 1934 ווערט געפלאנט צו קאלאניזירען 48 טויזענד יודען: 12 טויז. אין בירא-בידזשאן, 15 טויז. אין אוקראינע, 6000 אין ווייסרוסלאנד, 2000 אין קאווקאז.

מ א ס ק ו ע, 19. (י. ט. א. טעלעגראפיש) געזערד האט בעקומען די ערלויבניש אויף א קאלאניזאציע-לאטעריע. עס וועלען ארויסגעלאזט ווערען 2 מיליאן לאזען אויף א סומע פון 1 מיליאן רובעל.

יודישע ארבייטער פערכאפען שוהלען.

מ י נ ס ק, 19. (י. ט. א. טעלעגראפיש). 2 יודישע ארטעלען – פון שוסטער און מעכאניקער – האבען פערכאפט 2 בתי-מדרשים מיט'ן ציל איינצוארדנען דארט זייערע לאקאלען. דער פאקט האט ארויסגערופען שטארקע פראטעסטען מצד דער יודישער בעפעלקערונג. די לאקאלען זענען דערווייל געשלאסען ביז דער ארטיגער סאוויעט וועט דעם ענין ענטשיידען.

שטרייק פון יודישע לעהרער אין ווילנע

ווילנא, 19. (י' ט. א. טעלעפאניש) דא איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די לעהרער אין די יודישע און העברעאישע שולען. עס איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען א שטרייק, וויל די קהלה צאהלט נישט אויס די סובסידיעס פאר די שולען. דער שטרייק זאל זיך אנהויבען מארגען, ראנערשטאג. 20 שולען וועלען זיין פערמאכט.

טראצקי וועט בעקומען אנ'איינפאהר-וויזע קיין דייטשלאנד

בערלין, 19.(ספ. טעל.) „בערלינער צייטונג אם מיטאג" דערוויסט זיך, אז אין דייטשען מיניסטארען-ראט איז איצט פערהאן א מעהרהייט דערפאר, אז מ'זאל טראצקין געבען אנ'אריינפאהר-וויזע קיין דייטשלאנד.

אויף דעם בעשלוס פון דער מעהרהייט האט שטארק געווירקט דער פרעזידענט פון דייטשען רייכסבאנק דער סאציאליסט לעבע.

צוליב א טריפענער קיך

ווילנא, 19. (יט"א טעלעפאניש) צוליב דעם, וואס די יודישע סטודענטען פון אוניווערזיטעט האבען געעפענט א טריפענע קיך איז געקומען צו א רייה סקאנדאלען. דער רעקטאר פון אוניווערזיטעט האט אין צוזאמענהאנג דערמיט פעראָרדענט צו שליסען דעם פערבאנד פון געגענזייטיגער הילף פון די יודישע סטודענטען.

אונטערהאנדלונגען צווישען רומעניען און סאוויעטען

אלס רעזולטאט פון ליטווינאוו'ס פראטאקאל.

מ א ס ק ו א, 19. (ספ. טעל.) „איזוועסטיא" טיילט מיט, אז אלס פועל-יוצא פון ליטווינאוו-פראטאקאל וועט דעם 30. מערץ פארקומען אין אקערמאן די ערשטע זיצונג פון דער סאוויעטיש-רומענישער קאמיסיע.

די קאמיסיע וועט פיהרען אונטערהאנדלונגען וועגען גרעניץ-פראגען און סיאיז פערהאן א מעגליכקייט, אז ס'וועט אונטערגעשריבען ווערען א צוגרייטונגס-אפמאך וועגען האנדעלס-בעציהונגען צווישען רומעניען און סאוויעט-רוסלאנד.

פראצעס פון אנטיסעמיטען-כוליגאנעס.

מינסק, 19. (יט"א, טעלעגראפיש) דא האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס געגען 14 ארבייטער פון א גלאז-היטע, וועלכע זענען בעגאנגען אכזריותדיג-כוליגאנישע טאטען לגבי יודישע ארבייטער. זיי פלעגען די יוד. ארבייטער בעגיסען מיט הייס גלאז און בכלל פייניגען מורא'דיג. דער פראצעס האט ארויסגערופען א געוואלדיגען אינטערעס.

די גרויסע פייערליכקייטען אין ווארשא

צום נאמענס-טאג פון מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 19. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער היינטיגער נאמענס-טאג פון מארשאל יוזעף פילסודסקי איז אין ווארשא געפייערט געווארען מיט גרויס פאראד. אלע רעגירונגס-געביידעס, הייזער פון שטאטישע אינסטיטוציעס און פריוואטע זענען געווען דעקארירט, פיל אויך מיט דיוואנעס, בלומען און עלעקטרישע לעמפלעך. אין די גאסען האט מען געזעהן פיל גרופען, וואס זענען געקומען פון דער פראווינץ אין די נאציאנאלע פוילישע טראכטען.

9 אינדערפריה זענען צום בעלוועדער געקומען 500 קינדער פון די קינדער-היימען אין זשאליבארזש, כדי צו בעגריסען דעם מארשאל.

האלב 11 זענען געקומען דעלעגאציעס פון מיליטער, 11 א זייגער - די רעגירונג מיט פרעמיער בארטעל בראש, דאן פארשטעהער פון דער גייסטליכקייט.

12 א זייגער איז געקומען מיט גליקוואונשען צום מארשאל דער מלוכה-פרעזידענט פראפעסאר מאשטשיצקי.

6 א זייגער האט זיך פארמירט א צוג פון געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, וועלכער איז אוועק צום בעלוועדער.

פייערליכע אקאדעמיעס זענען אפגעהאלטען געווארען אין שטאט-ראט, אין בעאמטען-קאזינא און אין אוונד אין פילהארמאניע אין דער אנוועזענהייט פון מלוכה-פרעזידענט.

אין סיים זענען קיין שום זיצונגען נישט פארגעקומען. לויט'ן אויפטראג פון מארשאלעק שימאנסקי איז די קאנצעלאריע פון סענאט נישט געווען טעטיג.

ווארשא, 19 (י.ט.א. טעלעפאניש) לכבוד דעם נאמענסטאג פון מארשאל פילסודסקי איז היינט אינדערפריה אין דער סינאגאגע פארגעקומען א פייערליכער גאטעס-דינסט. עס זענען געקומען פערטרעטער פון פוילישע מיליטערישע ארגאניזאציעס, פיל יודישע סאלדאטען, פארשטעהער פון דער קהלה, געזעלשאפט א.א.וו. געזונגען האט דער כאר אין דער קאנטאר הירשמאן, ראבינער פולקאווניק מיזעס האט אפגעריכט א תפלה און געהאלטען א געלעגענהייטס-רעדע. די פייערונג האט זיך געשלאסען מיט געזאנג פון פוילישען נאציאנאלען הימן.

צווישען די פיל בעגריסונגען צו מארשאל פילסודסקי געפינט זיך אויך א בעגריסונג פון דער מאנארכיסטישער-ארגאניזאציע אין פוילען. אין דער בעגריסונג ווערט אויסגעדריקט דער וואונש, אז פילסודסקי'ס שטרעבונגען צו ענדערען די ארדנונג אין פוילען זאלען ברענגען צו דער פערווירקליכונג פונ'ם מאנארכיסטישען אידעאל.

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע

5-טער קלאס — 12-טער טאג

75.000 זל. נומ' 41519

5.000 זל. נומ' 80941 101263.

3.000 זל. נומ' 9875 50826 123372 140489 150361.

2.000 זל. נומ' 13922 39183 46652 47337 60127 96606 132861.

1.000 זל. נומ' 10564 11989 17846 18839 23898 23956 28610 38657 58866 65043 72246 78198 100220 1 8474 128704 145369 146149 168805 169750 172088.

600 זל. נומ' 2662 9535 11063 13079 15314 17885 18162 25842 29698 35545 36217 38180 40745 58438 65633 97114 114317 123571 137685 14135ł 141372 150338 164896.

עקסטרא טעלעגראמע!

נעכטען אין 12-טען ציהונגס-טאג פון דער 5-טער קלאס איז ביי אונז ווידער געפאלען

דאס גרויסע געווינס

75,000 זל.

אויף נומער 41,519

אין דער בעקאנטסטער און גליקליכסטער קאלעקטור אין פוילען

ס. יאטקא, לאדז, פיעטריקאווער 22 פיעטריקאווער 66

פאביאניץ, פלאץ דאמבראווסקי 3.

עס איז ווערט צו בעמערקען, אז דאס איז שוין דאס צווייטע גרויסע געווינס, וועלכעס איז – – – געפאלען אין לאדז ביי דער יעצטיגער ציהונג פון דער 5-טער קלאס. – – –

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער

גאסטראלען פון די וועלט-בעריהמטע

דארא ווייסמאן אין אנשעל שאר

פרייטאג, דעם 22-טען און שבת, דעם 23-טען, 9 אין אווענד

דער גרעסטער אמעריקאנער שלאגער – דאס שטיק, וואס האט אלעמען איבערראשט!

דארא ווייסמאן אין איהר נייער קינסטלערישער קרעאציע די שלאנג אין גן-עדן

שבת, 4 נאכמיטאג גרויסע היסטארישע אפערעטע צו פאפולערע פרייזן קעניג אחשורוש רעטע פון א. גאלדפאדען.

זונטאג, דעם 24-טען, 9 אוו. די שלאנג אין גן-עדן די הכנסה געהט פאר דער פסח-אקציע פון „תומכי אורחים"

מאנטאג, דעם 25 טען, 9 אין אווענד צו פאפולערע פרייזען

אויפ'ן פערלאנג פון פובל. דארא ווייסמאן נאך 1 מאל אלס די מאמע דער וועלט

דינסטאג, דעם 26-טען, 9 אווענד לכבוד פורים! 2 פארשטעלונגען פאר איין בילעט

1) די גרויסע היסטארישע אפער. פון א. גאלדפאדען „קעניג אחשורוש" 2) דארא ווייסמאן וועט אויפטרעטען צום ערשטען מאל אלס „די שכור'טע" א טראגי-קאמעדיע אין 1 אקט, ספעציעל געשריבען פאר דארא ווייסמאן פון אנשעל שאר.

מיטוואך, דעם 27-טען, 9 אווענד דארא ווייסמאנ'ס גרעסטער שלאגער

ווייב און געליבטע די הכנסה געהט לטובת דער געזעלשאפט „לינת הצדק".

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

אנאנס!!! די נאהנטסטע פרעמיערע-דער שלאגער פון אלע אפערעטען פון דארא ווייסמאן און אנשעל שאר אנאנס!!!

„זיין יודיש מיידעל" מיט 25 נומ' מוזיק, שענער באלעט, נייע דעקאראציעס, ספעצ. קאסטיומען, הערליכע עפעקטען.

„נייער פאלקסבלאט"
יאָרג. 20 מערץ 1929

אין מאמענט
פון ווירטשאַפטליכען קריזיס

דאָס לאַנד געהט מיט שנעלע טריט צו אַ שווערען ווירטשאַפטליכען קריזיס. דאָס ווערט אַנער־קענט סיי דורך די רעגירונגס־ספערען, סיי דורך דער אָפּאָזיציע. אַ פולע אילוסטראַציע פון דער לאַגע האָט געגעבען דער בלאָק פון דער לעוויצע אין סיים אין דעם דרינגענדען פאָרשלאַג וועגען דעם ווירטשאַפטליכען מצב אין פוילען. דאָס בילד איז פול מיט פעסימיזם. די איינקויפס־קראַפט פון דער בעפעלקערונג פערקלענערט זיך. עס פיהלט זיך אַ שאַרפער מאַנגעל אין קאַפּיטאַל. די צאָהל וועקס־לען אין אומלויף האָט זיך פערגרעסערט אין פער־גלייך מיטן פאָריגען יאָהר אויף 50 פראָצענט, די צאָהל פראָטעסטען שטייגט אומגעהויער. דער שווע־רער און לאַנגער ווינטער וועט בעדייטענד פערקירי־צען דעם בוי־סעזאָן, און אַזוי ווי מיט דער בוי־בע־וועגונג איז אינטענסיוקייט אָדער אַפּשוואַכונג, איז ענג פערבונדען די אויפלעבונג אָדער רעפּרעסיע אין ווירטשאַפטליכען לעבען בכלל, וואַרט אויך פון אָט דער זייט אַ גרויסע ענטוישונג. צום שווערען עקאָ־נאָמישען מצב האָבען פיל ביטגעווירקט די סטי־כעאישע קאַטאַסטראָפעס — ביז איצט די געוואַל־דיגע פרעסט, איצט די סטיכיע פון פערפלייצונגען אין פערשידענע געגענדען פון לאַנד.

אַנשטאָט צו זוכען די ריכטיגע וועגען אויף צו לינדערען דעם דראָהענדען קריזיס, זוכט די רעגי־רונגס־פרעסע די שולדיגע אין דער אָפּאָזיציע און אין איהרע האַנדלונגען. די פוילישע סטאַביליזאַציע־הלוואָה אין אַמעריקע איז געפאַלען. די פּראָ־רעגי־רונגס־בלעטער וואַרפען אַרויף די שולד דערפאַר אויף דער אָפּאָזיציע; דאָס איז כלומרשט אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס מ'האָט צוגעצויגען צו קאָנ־סטיטוציאָנעלער פעראַנטוואָרטליכקייט דעם גנוו. פי־נאַנץ־מיניסטער טשעכאָוויטש, הגם די אָפּאָזיציע קאָן ענטפערען, אַז צוטרוי צו אַ הלוואָה קאָן זיין ביי גראָד פערקעהרטע בעדינגונגען, ווען אין אויסלאַנד, האָט מען די זיכערקייט, אַז דער בודזשעט פון דער מלוכה געפינען זיך אונטער אַ שטרענגער קאָנטראָ־לע פון פאַרלאַמענט.

אָבער אויך אין די האַנדלונגען פון די פער־אַנטוואָרטליכע און פיהרענדע פאַקטאָרען קאָן מען נישט געפינען קיין פערשטענדעניש פאַר דער גאַנ־צער ערנסטקייט פון דער לאַגע. אין דער רעגירונג זענען פערהאַן שטאַרקע עטאַטיסטישע שטרעמונ־גען. מינ. טשעכאָוויטש איז אייגענטליך געפאַלען אַ קרבן פון קאַמף אַרום דער פראַגע — עטאַטיזם אָדער נישט עטאַטיזם. איצט, ווען טשעכאָוויטש האָט זיך אָנגעגעבען אין דימיסיע, וועלען די עטאַטיסטי־שע אַפּעטיטען זיך צו שפּילען מיט דער פולער שטאַרקייט, אַ בעווייז איז שוין דער פּראָיעקט איינ־צוקויפען פאַר „פּאָלמין" די נאַפט־גרובענס פון דער ראָטשילד־גרופּע פאַר אַ סומע פון 20 מיל־יאָן זל.

דער דאָזיגער פּראָיעקט האָט אַלע אויסזיכטען רעאַליזירט צו ווערען, ווייל ער ווערט אונטערשטיצט דורך דער לעוויצע. וועלכע האַלט אונטער די עטאַטיסטישע שטרעבונגען פון דער רעגירונג. אין דער צייט, ווען מ'בעקלאָגט זיך אויף אַ שטילשטאַנד אין דער בוי־בעוועגונג, ווען קיין קאַפּיטאַלען זענען נישטאָ, ווען די אַרבייטסלאָזיגקייט וואַקסט, וויל מען וואַרפען אויף אַ צווייפעלהאַפטער אונטערנעהמונג אַ גרויסע סומע, וועלכע וועט אָפּפליסען קיין אויס־לאַנד. די באַלעבאַטישקייט און די מלוכה־אונטער־נעהמונגען איז בעקאַנט. זייער ראָלע אין מלוכה־בודזשעט ביי אַנ'אומזאַץ פון 300 מיליאָן איז אַ מינימאַלע און אויפ'ן בודזשעט — יאָהר 1929־30 איז אַפילו פאָראויסגעזעהן אַ דעפיציט פון העכער אַנדערטהאַלבען מיליאָן זל.

דאָס טוט די „לעוויצע". נישט בעסער האַנ־דעלט די פּראַוויצע; זיי ווילען העלפען געגען דעם ווירטשאַפטליכען קריזיס דורך שאָוויניסטישען פּראָ־טעקציאָנס־סיסטעם, דורך פּאָליטישער און עקאָ־נאָמישער רעכטלאָזיגקייט פאַר אַלע נישט־פּאָליאַקען. אַזוי זעהט אויס דער געזעלשאַפטליכער גערעטניש אין פוילען, ווען דאָס לאַנד שטעהט פנים אל פנים פאַר שווערע עקאָנאָמישע אויפטרייסלונגען און סטי־כעאישע קאַטאַסטראָפעס מיט אַלע זייערע פאָלגען.

ג.

פונ'ם יודישען לעבען אין רוסלאַנד

קאָמוניסטישע בעוועגונג צווישען די יודישע פרויען

כאַרקאָוו, (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אינטע־נאַציאָנאַלען פרויען־טאָג, ברענגט דער כאַרקאָווער „שטערן" עטליכע ציפערען וועגען דער קאָמוניסטישער בעוועגונג צווישען די יודישע פרויען. בסך־הכל זענען פערהאַן 178 טויזענד פרויען־קאָ־מוניסטקעס, צווישען זיי 1 ביז 2 פראָצענט יודישע. עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען 182 דעלעגאַטען־פערזאַמלונגען פון פרויען, צווישען וועלכע עס גע־פינען זיך 4847 יודישע דעלעגאַטקעס. די אַגיטאַ־ציע אויף די פערזאַמלונגען ווערט געפיהרט אין יודיש.

צווישען יודען־קאָמוניסטען מאַכען אויס די פרויען העכער 22 פראָצענט. אין די יודישע שטאָט ראַטען זענען אויסגעוועהלט געוואָרען 21 פּראָצענט פרויען. אין עטליכע שטעטלעך זענען פרויען אויס־געוועהלט געוואָרען אַלס פאָרזיצער פון די שטאָט ראַטען.

מען גרייט זיך פאָהרען קיין ביר־בידזשאַן

מאָסקווע, (יט"א) ווי דער כאַרקאָווער „שטערן" גיט איבער, קלייבען זיך פיל יודישע משפחות צו פאָהרען קיין ביראָ־בידזשאַן.

דער „ראַמערד" פון אוקראַינאַ האָט בעקומען ידיעות, אַז בלויז אין דריי שטעטלעך פון גנוו. פּאָל־טאַווער גובערניע. אין פּרילוק, פּיריאַטין און יאַגאָ־טין האָבען זיך פערגעסטרירט צו פאָהרען קיין ביר־בידזשאַן 275 יודישע משפחות.

אַנטיסעמיטיזם אין ווייטען מזרח

מאָסקווע, (יט"א) די צייטונג „מיכאַאַקעאַנס־קאַיאַ „זוויעזדאַ" אין כאַבאַראָווסק גיט איבער: (צווי־שען די קאָמסאָמאָלקעס אין דער שטאָט טשיטאַ איז פערהאַן אַ געוויסע אַנטיסעמיטען גלוכאָוואַ, וועל־כע פיהרט אַנ'אַנטיסעמיטישע העצע. בעת די וואַה־לען צום שטאָט־ראַט האָט ז' אַגיטירט צווישען די הויז־בעל־הבית'טעס נישט דערלאָזען, אַז מען זאָל יודען אויסוועהלען אין די שטאָט־ראַטען. די היג וווירטען האָבען מסכים געווען מיט דער אַגיטאַטאָרין און האָבען געשיקט אַ פּראָטעסט אין שטאָט־ראַט געגען דעם, וואָס מען האָט אַרויסגעשטעלט יודישע קאַנדידאַטען אין שטאָט־ראַט.

נאָך די ראַטען־וואַהלען זענען אין טשיטאַ פאָרגעקומען וואַהלען אין די קאָאָפּעראַטיווע געזעל־שאַפטען. די אַנטיסעמיטקע גלוכאָזאַ איז ווידער אַ־רויסגעטרעטען מיט אַ פּראָטעסט געגען דעם, וואָס „פריהער האָט מען געגויט וועהלען יודען אין שטאָט־ראַט און איצט נויט מען וועהלען יודען אַלס בעפולמעכטיגטע פון דעם קאָאָפּעראַטיו.

„מיכאַאַקעאַנסקאַיאַ זוויעזדאַ" ענדיגט: דאָס קומט פאָר אין אַזאַ גרויסע שטאָט ווי טשיטאַ, און גלוכאָוואַ בלייבט נאָך אַלץ איבער אין די רייהען פון קאָמסאָמאָל"...

דער קאַמף אַרום דער כאַרקאָווער סינאַגאָגע

מאָסקווע, (יט"א) דער קאַמף אַרום דער כאַרקאָווער סינאַגאָגע, וואָס די יעווסעקען ווילען צונעהמען פאַר אַ קלוב, ווערט אַלץ אָנגעשטרענג־טער. ביידע צדדים פיהרען אַ גרויסע קאַמפּאַניע, מען קען פערשטעהט זיך, פאָראויס זעהן, אַז זי־נען וועלען די יעווסעקען.

ווי דער „שטערן" שרייבט, האָבען זיך שוין העכער 10 טויזענד האַנדווערקער אונטערגעשריבען אונטער דער פאָדערונג צו פערוואַנדלען די סינאַ־גאָגע אין אַ האַנדווערקער־קלוב.

——=:§:=——

ארץ־ישראל נויטיגט זיך אין אַ פערשטאַרקטער אימיגראַציע

ירושלים. (י.ט.א.) אין ארץ־ישראל וויילט איצט אויפ'ן וועג קיין לאָנדאָן דער געוו. בריטי־שער אַדמיניסטראַטאָר פון טראַנסוואַל (דרום־אַפריקע), דזשאָן האָפמעיער.

ה האָפמעיער איז אַ בעקאַנטער אָנהענגער פון ציוניזם.

פאָרשטעהער פון דער ציוניסטישער עקזע־קוטיווע אין ארץ־ישראל האָבען בעגריסט דעם גאַסט.

אין אַ געשפרעך, וואָס ה' האָמעיער האָט געהאַט מיט דרום־אַפריקאַנער, וועלכע וואוינען איצט אין ארץ־ישראל האָט ער ערקלערט, אַז פונקט ווי דרום־אַפריקע, נויטיגט זיך אויך ארץ ישראל אין אַ פערשטאַרקטער אימיגראַציע פאַר דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פון לאַנד.

ביים אַפּאָסטאָל פון סאָציאַליזם
אַ בעזוך ביי קאַרל קאַוטסקי

איינדריקען פון דר. א. קאָראַלניק

זיין אין רוים — און נישט זעהן דעם פויפּסט, זאָגט מען, איז אַנ'עבירה. איך בין גרייט מודה, איך בין די עבירה בעגאַנגען, הלוואי וואָלט עס געווען די איינציגע. איך האָב אָפּגעלעבט פיר יאָהר אין רוים — און האָב קיין איינציגעס מאָל נישט געזעהן דעם פויפּסט — דעם אַלטען פּיוס דעם עלפטען. דאָס איינציגע מאָל, וואָס איך האָב איהם געזעהן צופעליג. איז וועגענדיג (אין יאָהר 1903), ווען ער איז נאָך געווען ערצבישאָף — איז פאַר מיר געווען גענוג.

אָבער זיין אין ווין — און נישט זעהן דעם „פויפּסט", דאָס וואָלט באמת געווען אַ זינד. מחמת, איהר ווייסט דאָך, אַז ווין לעבט איצט — דער „רויטער פויפּסט", ווי מען פלעגט איהם אַמאָל רופען — דער פויפּסט פון דעם מאַרקסיזם, פון דעם אָרטאָדאָקסאַלען סאָציאַליזם — קאַרל קאַוט־סקי.

עס וואָלט מיר אייגענטליך גאָר נישט איינגע־פאַלען צו געהן צו קאַוטסקי'ן, וואָס האָב איך ב... איהם צו טון? וואָס וויל איך, וואָס קאָן איך פון איהם זיך דערוויסען. מעהר ווי עס שטעהט אין זיינע ביכער און בראָשורען? בכלל — דער מענש, וואָס שרייבט, זאָגט געוועהנליך אויפ'ן פּאַפּיר, בשעת ער שרייבט, מעהר ווי ער ווייסט. זעלטען, זעלטען ווען אַ שרייבער ווייסט מעהר ווי זיין ווערק, האָט מעהר צו זאָגען, ווי עס זאָגט דאָס פּאַפּיר.

און בפרט קאַוטסקי — וויפיל האָט ער שוין נישט אָנגעשריבען אין זיין לעבען! אַ ים פון טינט פערגאָסען, אַלע טעמעס און פּראַגען בערידהרט און דיסקוטירט — וואָס קאָן ער נאָך זאָגען און וואָס איז בכלל נאָך דאָ צו זאָגען? זענען דען נישט אַלע ווערטער שוין באַנאַל געוואָרען, אָפּגע־ריבען, כמעט שוין צוריסען ווי אַלט פּאַפּיר־געלד, וואָס צירקולירט אָהן אַנ'אויפהער? אַלע „איזמען" אויסגעשעפּט, אַלע טעאָריעס אויסגעפּרובירט — און וואָס?

און ווייטער — איך האָב בטבע מורא פאַר עקזאַמענס און עקזאַמענאַטאָרען. מענשען האָבען אַזוי ליב מאַכט — דער „ווילען צו מאַכט", וואָס ניטצשע האָט געפּרעדיגט, איז צום רוב אַ ווילענ־דעל צו אַ מאַכטעלע — און האָבען ליב פּאָזע. און וואָס ווענינער אַ מענש איז און קען, אַלץ גרע־סער איז זיין מאַכט גלוסטעניש, און אַלץ מעהר אָנשטעל מאַכט ער.

איך קען זיי — די עקזאַמענאַטאָרען, די האַריק און נירען־פּרובער פון אַלע ריכטונגען, צי דאָס איז בלויז אַ לעהרער אין אַ גימנאַזיע, וואָס קען אַליין אויף אַ שפּיץ מעסער, צי דאָס איז אַ פּאָליטישער, אַ פּאַרטייאישער גרויס־אינקוויזי־טאָר, וואָס וויל מען זאָל דווקא וויסען זיין „אני מאמין" ביז צום לעצטען „אני". עס איז אַזוי גרינג דורכצופאַלען ביי זייערע עקזאַמענס.

איך געדענק, ווי איך בין אַמאָל זעהר דורכ־געפאַלען אין אַנ'עקזאַמען ביי אַנ'אַלטען, פיהרענ־דען סאָציאַל רעמאָקראַט, אַ יחסן — ער האָט געהאַט אַ היבש ביסעל יאָהרען סיביר הינטער זיך און אין עטליכע מאָל אַזוי אַוואַנטוריש ענטלאָפען. מיר זענען מיט דעם אַלטען לכתחילה געווען זעהר צונויפגעלעגט, געוואָרען כמעט פריינד. דער זקן האָט זיך משער געווען, אַז איך בין פון דעם איי־גענעם חדר, אַנ'אָרטאָדאָקסאַלער מאַרקסיסט — ווי קאָן עס רען זיין אַנדערש? ווי קען דען אַנ'אַנשטענדיגער מענש און נישט קיין אידיאָט פון דער מאַמעס בויך דענקען נישט אַזוי ווי מאַרקס האָט געלערענט און פּלעכאַנאָוו האָט אויסגע־טייטשט?

אָבער עס איז געקומען איין מאָל — און דאָס איז געווען אין פּעטערבורג, אין דער קערענ־סקי צייט, ווען דער אַלטער האָט מיך פּלוצלונג געגומען אויפ'ן צימבעל. און איהר וואָלט געדאַרפט זעהן זיין פּנים, ווען ער איז געוואויר געוואָרען, אַז איך בין נישט קיין מאַרקסיסט, אַז מיין סאָ־ציאַליסטישע איינשטעלונג איז אַ מעהר אידעאַ־ליסטישע און, אַז איך בעלאַנג נישט צו דער עס־דעק־פּאַרטיי. כ'לעבען — אַ רבי אַ כעס'ן וואָלט נישט געקאָנט האָבען קיין שאַרפערע, בייזערע, שנאָבישערע אויגען, ווי דער אַלטער סאָציאַל־דעמאָקראַט. און זיין ווערדיקט איז געווען: „איך בין אין אייך ענטוישט, איך האָב זיך אָפּגענאַרט אין אייך". איך האָב נישט געוואָלט זאָגען — פאָרט אַנ'אַלטער און אַ סיבירער יחסן — אַז איך האָב זיך אין איהם נאָרנישט אָפּגענאַרט, אַז ער איז אַזוי ווי איך האָב ערוואַרט. ער וואָלט עס סיי ווי סיי נישט פערשטאַנען.

און אויב ער אַזוי, ווי זאָל שוין זיין דער רבי פון דעם רבי'ן — דער אַלטער קאַוטסקי, דער רש"י פון מאַרקס, דער „פויפּסט"?

אָבער אַ געמיינשאַפטליכע בעקאַנטע אין בער־לין האָט מיך געבעטען, איך זאָל איבערגעבען צו קאַוטסקי'ן אין ווין און אָפּגעבען אַ גרוס, איך האָב געפאָלגט — און האָב נישט געהאַט קיין חרטה.

אַ זקן — אין פּאַנטאָפעל. די אַלטע בלויע אויגען זעהען שוין שוואַכליך, — איין אויג ש'ין גאָרנישט. — דער אַלטער שמייכעלט. מיר רע־דען וועגען אַלצדינג, אַמעריקאַ און איהר עקאָנאָ־מישער ענטוויקלונג, רוסלאַנד און איהר גרויסאַ־מער אוטאָפּיע, דער מצב פון סאָציאַליזם אין דער וועלט. נעבען איהם זיין פרוי, אַ יודישע טאָכטער — לואיזע קאַוטסקי, מיט קאַרשען־אויגען, ברע־נענדע, לאַכענדע יודישע אויגען.

„איך בין דאָך אַנ'עהרען־יוד", זאָגט קאַוט־סקי, און זיין ווייב לואיזע גיט־צו: „דאָס איז דער פּרובּיר־שטיין פון אַ מענשען: ווי בעציהט ער זיך צו יודען?" „און דער פּרוביר־שטיין פון יודען אויך" — האָב איך צוגעלעגט. אָבער די ביידע אַלטע האָבען נישט הופּס געווען, וואָס איך האָב געזאָגט.

עס איז געווען אַ היסטאָרישער טאָג. פּונקט פערציג יאָהר זינט עס האָט זיך געגרינדעט — אין אַ קליין שטעטעל נישט ווייט פון ווין, אין ראָזענפעלד — די עסטרייכישע סאָציאַל־רעמאָ־קראַטישע פּאַרטיי, דער טאָג, ווען וויקטאָר אַר־לער האָט איבערגענומען די לייצעס פון דער סאָ־ציאַל־רעמאָקראַטיע און געוואָרען אַ פיהרער פון דעם וועלט סאָציאַליזם.

אַדלער איז טויט, די מייסטע פון די דעמאָלס־דיגע זענען שוין נישט מעהר אויף דער ערד — נאָר קאַוטסקי איז געבליבען. איינער פון די, וואָס האָבען מיט פערציג יאָהר צוריק אויפגעהויבען די רויטע פאָהן אין ווין, אין מערב־אייראָפּאַ.

ער דערמאָהנט זיך, ער הויבט אָן צו דער־צעהלען זכרונות: איבער מענשען און איבער אידעען שלאַכטען. עס שטעהט אויף פאַר די אויגען אַ צייט, וואָס איז שוין כמעט „פאַר דעם מבול". לעבעדיג, בולט די געשטאַלט פון וויקטאָר אַדלער, דער חכם. אַ קליינער יוד מיט אַ מעכטיגען קאָפּ. עס לעבען אויף עפּיזאָדען פון יענער מערקווירדיגער צייט.

ער דערצעהלט פון דער ערשטער זיצונג אין אַ פערריכערטען רעסטאָראַן אין ראַינפעלד. גע־זעסען אַ צעהן מענשען אַרום דעם ברייטען הילצערנעם טיש. די בעל־הבית'טע האָט דערלאַנגט צום טיש ווינער קנעדעל — און ביר, און האָט דערביי געהאַט אַזאַ דערשראָקען פּנים. די סאָ־ציאַליסטען האָבען גרויס הנאה געהאַט פון די קנעדעל און דעם ביר, און האָבען געמאַכט דער בעל־הבית'טע אַ קאָמפּלימענט פאַר איהר קאָכען. און די גוטע פרוי איז פּלוצלונג געוואָרען פריהליך, כמעט טרעהרען האָבען זיך איהר געשטעלט אין די אויגען, „די הערען פרעסען יאַ קיינע מענשען — און די קנעדלעך שמעקען אייך אויך". די אָרימע, זי האָט געגלויבט, און מיט איהר אַלע פון שטעטעל, אַז די סאָציאַליסטען זענען לויטער יודען מיט הערנער, אַז זיי האָבען אַ גרויסען חשק צו פלייש פון יונגע קינדער, און בכלל אַז זיי שטעהען אין אַ נאָהענטער שייכות צום נישט־גוטען.

דער אומגליק פון די רוסישע סאָציאַליסטען איז, וואָס זיי האָבען זיך פערקירעוועט פון דער אַדלער קאַוטסקי ריכטונג אויף דעם לענין וועג. פון די קאָמוניסטען אין דער גאַנצער וועלט, איז דאָך סוף כל סוף די אילוזיע פון דער ראַינפעל־דער בעל־הבית'טע. זיי גלויבען אויך, אַז דער סאָציאַליזם מוז האָבען הערנער און מוז זיין בייז. זיי ווייסען גוט, אַז דער טיפסטער און לעצטער מאָטיוו פון יעדער פּאָליטיק איז מאָראַל, און מאָ־ראַל איז — ווי שאָפּענהויער האָט דעפינירט — „מיטלייד" — רחמנות.

זיי האָבען פערגעסען די ווערטער פון אַנטיגאָנע — אין סאָפאָקלעס גרויסאַרטיגער, איינציגער טראַ־געדיע: נישט מיטצוהאַסען, מיטצוליבען בין איך געקומען אויף דער וועלט.

און עס איז זעהר נאַטירליך, וואָס זיי — די באָלשעוויקעס — האָבען פיינט קאַרל קאַוטסקי'ן ווייל דער אַלטער האָט אַ געבוירענעם געפיהל. פון סימפּאַטיע.

עס האָט מיך נישט פערוואונדערט, ווען ער האָט מיר צום שלום פון אונזער לאַנגען שמועס אָנגעשריבען אויף זיין לעצטען ביכעל — „וועגען דער בעזאָפּנונג־פראַגע אין דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע" — די ווערטער: „מיט סימ־פּאַטיע פון קאַרל קאַוטסקי".

אַ שטראָם פון סימפּאַטיע האָט זיך צוגאָסען איבער דעם קליינעם חדר אין דעם נייעם הויז און וואַרים האָט געשטראַלט דאָס איינציגע זעה־הענדיגע אויג פון דעם אַלטען אַפּאָסטאָל פון דעם סאָציאַליזם.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאַנע 43, טעל. 41-32
[illegible]
(האָר־[illegible])
[illegible] 10–8 [illegible] 6–3 [illegible]

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
[illegible]
[illegible] 7–5 [illegible]

ניַער פֿאָלקסבלאַט — דאָס לאָדזשער לעבן — ניַער פֿאָלקסבלאַט

20
מיטוואָך
ה
אדר ב׳ תרפ״ט

מערץ
זון-אויפגאנג 5.47
זון-אונטערגאנג 5.43

קוילען

(מ) צוליב דעם, וואָס עס זענען אָנגעקומען גרעסערע טראַנספּאָרטען קוילען אין לאַגער אויף ווענגלאָווע 3, מעלדעט דער מאַגיסטראַט, אַז עס ווערט פֿערקויפֿט קוילען צום פּרייז 5.80 אַ קערץ יעדען רעפֿלעקטאַנט אָהן אויסנאַהם און אָהן בעגרענצונג.

מעז דאַרף שפּאָרען.

פֿונ׳ם 1. מערץ אָן ווערט פּ. ק. אָ. אָנהויבען אַרויסגעבען די צווייטע סעריע ביכלעך אויף פּרעמירטע שפּאָרזאַמקייט-איינלאַגען. די ביכלעך וועלען זיין אויף 1000 זלאָטיס צאָהלבאַר נאָך 10 יאָהר, אָדער פריהער, דורך אַ געווינס. דער גורל וועט פֿאָרקומען יעדע 3 חדשים און ס׳וועלען געווינען 6 ביכלעך אויף יעדע 1000 ביכלעך.

שטיצע פֿאַר אַרבייטסלאָזע.

(מ) די טאַלאָנען פֿון דעם שטעטישען אונטערשטיצונגס-אַמט אויף קוילען און לעבענס-מיטעל-פּראָדוקטען, וועלכע זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען פֿאַר די אַרבייטסלאָזע, וועלען רעאַליזירט ווערען נאָר נאָך אין היינטיגען טאָג. קיין שום רעקלאַמאַציעס וועגען די נישט אָפּגענומענע פּראָדוקטען, וועלען נאָכ׳ן היינטיגען טאָג נישט אָנגענומען ווערען.

די פּראָדוקטען, לויט די טאַלאָנען, וועלען אַרויסגעגעבען ווערען אין די קאָאָפּעראַטיווע געוועלבער אויף פּשענדזעלניאַנאַ 31, פּיעטריקאָווער 292, זשגאָווסקאַ 59, ראַדוואַנסקאַ 43, זאַווישאַ 11, זגערזשער 51, בזשעזשינער 85 און אַלעקסאַנדראָווסקאַ 28. די קוילען וועט מען קענען בעקומען אויף וועגלאָווע 3.

אַנאַליזען פֿון פֿערד.

(מ) אויף אַ זיצונג פֿון דער געזונדהייטס-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט איז גענומען געוואָרען אין אַכט דער פֿאָרשלאַג פֿונ׳ם אַגראַר-מיניסטעריום וועגען נעהמען בלוט אויף אַנאַליז פֿון אַלע פֿערד אין לאָדז, ווייל עס איז פֿעסטגעשטעלט געוואָרען אַ סאַפּ ביי די פֿערד אין לאָדז.

פֿון האַנדעלס-געריכט

(ב) אין קרייז-געריכט האָט זיך געווענדעט דער מיטאינהאַבער פֿון דער פֿירמע „איגנאַצי בוימגאַרטען" האַנדעל מיט מעדיקאַמענטען און דראָגעריע-אַרטיקלען, וועגען ערקלערען די פֿירמע באַנקראָט. די פֿירמע געפֿינט זיך אין צאָהלונגס שוועריגקייטען ווייל עס איז געשטאָרבען איינער פֿון די מיטאינהאַבער. דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צו ערקלערען די פֿירמע אין אויפֿגעלאָשט פֿונ׳ 19 מערץ.

פֿערוואונדעט ביי דער אַרבייט

(2) אין דער טעקסטיל-שולע פֿין „אָרט" וואָלטשאַנסקאַ 27 איז נעכטען פֿאָרגעקומען אַן אומגליקס-פֿאַל מיט דעם 14-יעהריגען שילער אייזיק אַבערשטיין (פּיעטריקאָווער 9), וועלכער האָט אונפֿאָרזיכטיג אַריינגעלעגט די האַנד אין די רעדער פֿון אַ מאַשין.

די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אָפּגעפֿיהרט אַ היים.

ניצול געוואָרען פֿון טויט

(2) אויף נאָוואָמיעסקאַ, נעבען נומער 15, איז ביים אַדורכגעהען די גאַס אַרונטערגעפֿאַלען אונטער׳ן טראַמוואַי די 65-יעהריגע טויבע בעלכאַטאָווסקאַ (סמוגאָווע 12). בעלכאַטאָווסקאַ איז ניצול געוואָרען פֿונ׳ם טויט נאָר אַ דאַנק דער שנעלער אָריענטאַציע פֿונ׳ם וואַגאָן-פֿיהרער, וועלכער האָט אין דער לעצטער רגע צוריקגעהאַלטען דעם וואַגאָן.

נעכטיגע פֿייערונג צום נאָמען-טאָג פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי

לאָדז האָט נעכטען פֿייערליך בעעהרט דעם נאָמענטאָג פֿון מאַרשאַלעק פּילסודסקי. די שטאָט האָט קודם כל געענדערט איהר אויסערליכען אויסזעהען און זיך בעצירט מיט פֿעהנער, גרינס און בילדער פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי.

6 אַ זייגער אינדערפֿריה האָבען די מיליטערישע אָרקעסטערס אָפּגעשפּילט אַ פּאָבודקע. 10 אַ זייגער אינדערפֿריה איז אין נאַרניזאָן קאָשטשאָל פֿאָרגעקומען אַ גאָטעסדינסט, אויף וועלכער עס זענען געווען אָנוועזענד פֿאָרשטעהער פֿון דער ציוויל-מאַכט, מיט׳ן וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט בראָש, גענעראַל מאַלאַכאָווסקי, מיט׳ן אָפֿיצערען קאָרפּוס און אָפּטיילונגען פֿונ׳ם גאַרניזאָן, פֿאָרשטעהער פֿון ספּאָרט פֿעראיינען, קאָרפּאָראַציעס און געזעלשאַפֿטליכע אינסטיטוציעס.

נאָכ׳ן גאָטעס-דינסט און ענטשפּרעכענדע רעדעס פֿון גענעראַל מאַלאַכאָווסקי און וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט איז פֿאָרגעקומען אַן אינפֿאַנטעריע דעפֿילאַדע.

נאָכמיטאָג זענען אין אַלע מיליטער-אָפּטיילונגען פֿאָרגעקומען פֿאָרלעזונגען און שמועסען וועגען דעם לעבען און טעטיגקייט פֿונ׳ם מאַרשאַל פּילסודסקי.

פֿאַרנאַכט זענען אין די טעאַטערן און קינאָס פֿאָרגעקומען אויסטערליכע פֿאָרשטעלונגען פֿאַר די זעלנער פֿונ׳ם היגען גאַרניזאָן.

די ציוויל-בעפֿעלקערונג האָט אויך געפֿייערט דעם נאָמען-טאָג פֿון דעם בויער פֿון פֿרייען פּוילען. אין די קירכעס און קאָשטשאָלען זענען פֿאָרגעקומען גאָטעס-דינסטען מיט׳ן אָנטייל פֿון די שול-קינדער, עס זענען אין אַלע שולעס איינגעאָרדענט געוואָרען רעפֿעראַטען, וועלכע עס האָט אָרגאַניזירט די „ליגע פֿאַר דעם מעכטיגען פּוילען". נאָכמיטאָג איז פֿאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע און פֿילהאַרמאָניע פֿאַר דער שול-יוגענד.

פֿאַרנאַכט איז די בעלייכטונג אויף די גאַסען געווען בעדייטענד אויפֿגעלעבט, די גאַסען אילומינירט.

אין אָווענד איז פֿאָרגעקומען אַ פֿייערליכע אַקאַדעמיע אויף וועלכער עס זענען אַרויסגעטרעטען דער כאָר פֿון מאָניושקי און אַרטיסטען פֿון פּוילישע טעאַטער.

•

(—) 11 אַ זייגער פֿאַרמיטאָג איז לכבוד דעם נאָמענס-טאָג פֿון מאַרשאַל פּילסודסקי דורך דער יודישער קהלה איינגעאָרדענט געוואָרען אַ פֿייערליכע גאָטעסדינסט אין דער אַלטשטעטישער שוהל.

אַלס פֿאָרטרעטער פֿון דער וואָיעוואָדשאַפֿט איז צו דער גאָטעס-דינסט געקומען דער לייטער סימיאָניעצקי און פּרעסע רעפֿערענט שפּער, פֿון ר. אָ. ק. מאַיאָר פּוטעק, פֿון דער שטעטישער סטאַראָסטווע ה׳ עהרליך און אַ פֿאָרטרעטער פֿון דער פּאָליציי קאָמאַנדע. ס׳זענען אָנוועזענד געווען דער פּרעזעס און עטליכע פּרנסים פֿון דער קהלה-פֿערוואַלטונג. די פֿייערליכע תפֿילה איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען דורך חזן לאַנדוי אים טויעק, וועלכער קאָנדירירט אויפֿ׳ן אַמט פֿון חזן אין דער אַלטשטעטישער שוהל, עס האָט אויך אָנטיילגענומען דער כאָר אונטער דער לייטונג פֿון דיר. רופּין.

אַ געלעגענהייטס-רעדע האָט געהאַלטען הרב פֿיינער און דער עולם, וועלכער האָט פֿול אָנגעפּאַקט די שוהל האָבען געמאַכט אויסגעשרייען לכבוד דעם מאַרשאַל פּילסודסקי, צו דער גאָטעס-דינסט זענען געקומען דעלעגאַציעס פֿון שילער פֿון די יודישע מיטעל-שולען.

אין סינאַגאָגע אויף אַל. קאָשטשושקי איז פֿאָרגעקומען אַ פֿייערליכע גאָטעס-דינסט פֿאַר די שילער פֿון די פֿאָלקס-שולען.

פֿרייטאָג הויבט זיך אָן צו דרוקען
אונזער גרויסער, סענסאַציאָנעלער,
אַוואַנטוריסטישער ראָמאַן, א. ג.
„גאָלדענע גליקען"
דער ראָמאַן האָט אַלע מעלות פֿון אויסגעצייכנ-
טען, שפּאַנענדען, ליטעראַרישען לעזע-שטאָף.
הויבט זיך אָן דרוקען פֿרייטאָג.

סענסאַציאָנעלע איבערלעבונג פֿון אַ זוהן פֿון אַ קאַנטאָניסט

וואָס עס האָט אַל״ץ איבערגעלעבט דער אַלטער וולאַדימיר

אין מאָנטאָג׳דיגען נומער פֿון אונזער צייטונג האָבען מיר געבראַכט אַ געשיכטע פֿון אַ 15-יעהריג מיידעל העלענע אַ טאָכטער פֿון וולאַדימיר ל., וועלכע וויל אומבעדינגט ווערען אַ יודישע, כדי צו פֿאַרשטעהן די גאַנצע טשיקאַווע געשיכטע, וועלען מיר דערצעהלען די אויסטערלישע לעבענס-געשיכטע פֿון העלענעס פֿאָטער וולאַדימיר ל.

וולאַדימיר׳ן קען מען אויף סטאַראָזיעש, אַלטשטאָט און באַלוט, וואו איז וולאַדימיר נישט, און ווער קען איהם נישט, ער האָט זיך אַזוי בעריהמט געמאַכט, אַז יעדעס קינד ווייסט, ווער וולאַדימיר איז, אָבער קיינער קען זיך אַפֿילו אין דער פֿאַנטאַזיע נישט פֿאָרשטעלען די שפּאַנענדע לעבענס-געשיכטע פֿון וולאַדימיר׳ן, דאָס איז אַ קינאָ-בילד, וואו די בילדער טוישען זיך שנעל און פֿאַרביג.

וולאַדימיר׳ס זיידע האָט געוואוינט אין וולאַדימיר-וואָלינסק. אין יאָהר 1850 האָט ער געהאַט 3 זוהן: אברהם, סאַנע און יצחק. דאָס איז געווען אין די צייטען פֿון ניקאָלאַי דעם 1-טען, ווען מ׳האָט צוגענומען קליינע יודישע יונגלעך און זיי אַוועקגעגעבען אויף 25 יאָהר מיליטער-דינסט, די יודישע יונגלעך זענען זעהר געפּייניגט געוואָרען און פֿיל פֿון זיי, נישט קענענדיג אויסהאַלטען די צרות, האָבען זיך געשמדט, אָדער מ׳האָט זיי געשמדט און פֿון דאַנען שטאַמען די אַזוי-גערופֿענע, קאַנטאָניסטען. די רייה איז אויך געקומען אויף די דריי יונגלעך אין וולאַדימיר וואָלינסקי, אברהם, סאַנע און יצחק זענען געכאַפּט געוואָרען פֿון ניקאָלאַי׳ס שליחים, אָפּגעשמדט געוואָרען און האָבען געדינט אין מיליטער דורך לאַנגע, לאַנגע יאָהרען. דערווייל האָט אויסגעבראָכען די רוסיש-טערקישע מלחמה, אַלע דריי ברידער, לונבערג, זענען גענומען געוואָרען אין דער מלחמה און דער גורל האָט געוואָלט, אַז דער עלטסטער און דער יונגסטער אברהם און יצחק זענען דערהרגעט געוואָרען, בעת די שלאַכטען און נאָר דער מיטעלסטער סאַנע איז ניצול געוואָרען. ער האָט אָפּגעדינט גאַנצע 25 יאָהר און דערנאָך אַלס אויסגעדינטער ניקאָלאַיעווסקער סאָלדאַט צוריקגעקומען קיין וולאַדימיר-וואָלינסק אַלס פּראַוואָסלאַווער, דאָרט האָט ער חתונה געהאַט אויך מיט אַ טאָכטער פֿון אַן אָפּגעשמדטען ניקאָלאַיעווסקער סאָלדאַט און ביי איהם איז געבוירען געוואָרען אַ יונגעל וולאַדימיר. דאָס איז געווען אין יאָהר 1876.

נישט געקוקט דערויף, וואָס סאַנע איז שוין געווען אַ פּראַוואָסלאַווער, איז ביי איהם, ווי איבעריגענס ביי אַלע קאַנטאָניסטען, געפֿיהרט געוואָרען אַ יודיש הויז, מ׳האָט גערעדט יודיש און מ׳האָט אָפּגעהיטען, אויף וויפֿיל מ׳האָט געקענט און פֿאַרשטאַנען, די יודישע מנהגים און דינים. ווען וולאַדימיר איז אַלט געוואָרען 3 יאָהר, איז ביי איהם אָפּגעשטאָרבען זיין מוטער און מיט 3 יאָהר שפּעטער אויך זיין פֿאָטער סאַנע, דער געשמדטער ניקאָלאַיעווסקער סאָלדאַט. וולאַדימיר איז געבליבען אַ קיילעכדיגער יתום, אַן׳עלענער איינזאַם 6-יעהריג פּראַוואָסלאַווע קינד.

וולאַדימיר האָט זיך אַרומגעבלאָנקעט אין די גאַסען, ביז ענדליך איז שטעטעל איז אָנגעקומען דער בעריהמטער וואַנדער-צירק פֿון גראַופֿאַרד.

נישט האָבענדיג, וואו צו שלאָפֿען, האָט זיך דער 6-יעהריגער וולאַדימיר יעדע נאַכט אַריינגעגנבעט אין פֿערד-שטאַל פֿון צירק און דאָרט איבערגענעכטיגט. ווען דער גראַופֿאַרד צירק איז אַוועק פֿון וולאַדימיר-וואָלינסקי איז וולאַדימיר מיטגעפֿאָהרען און אַזוי איז וולאַדימיר געבליבען ביי דעם צירק און צוזאַמען געוואַנדערט איבער שטעט און שטעטלעך פֿון דעם גרויסען און ברייטען רוסלאַנד.

וולאַדימיר׳ן האָט פֿאַרשטעהט זיך קיין צרות אינ׳ם צירק נישט געפֿעהלט. פֿאַר דעם שטיקעל טרוקען ברויט, וואָס ער האָט בעקומען האָט דאָס אומגליקליכע קינד געמוזט שווער אַרבייטען, ריינגען דאָס פֿערדשטאַל, אויספֿיהרען אַלע שמוציגסטע אַרבייטען און ערלעדיגען די שווערסטע אַרבייטען.

אַזוי איז וולאַדימיר געווען ביים צירק אין פֿערלויף פֿון לאַנגע יאָהרען, אין דער צייט האָט ער זיך אויסגעלערנט פֿערשיעדענע צירק-קונצען און איז אויפֿגעטרעטען אַמאָל אַלס קלאָון, אַ צווייט-מאָל אַלס שטריק-גייער, וולאַדימיר איז געוואַקסען אַזאַ וואַגאַבונד ווי אַלע אַרטיסטען פֿון וואַנדער-צירק און אינגאַנצען פֿערשטעהט זיך פֿערגעסען אין זיין אָפּשטאַמונג און זיין טאַטען און מאַמען, אין צירק איז וולאַדימיר געווען ביז׳ן יאָהר 1897 ווען ער האָט געדאַרפֿט שטעהן צום פּריזיוו, פֿערשטעהט זיך, אַז אַ״אַ געזונדער און שטאַרקער יונג, איז געווען „גאָדען וו סטראָי" און מ׳האָט איהם אָפּגעשיקט אין 37-סטען פּיעכאָטא-פּולק קיין לאָדז.

וולאַדימיר האָט שוין געקענט רוסיש רעדען, אָבער די יודישע שפּראַך, אין וועלכער ער איז דער צוגען געוואָרען אַלס קינד, האָט ער נישט נאָר נישט פֿערגעסען, נאָר פֿערקעהרט, ער האָט זיך בעמיהט אומעטום, ווען זיין צירק איז אָנגעקומען אין אַ יודיש שטעטעל, זיך צונויפֿצוקומען מיט יודען, מיט זיי צו רעדען און מיט זיי זיך צו חברען, בינו לבינו האָט וולאַדימיר זיך אויך דערוואוסט, אַז זיין פֿאָטער איז אַמאָל געווען אַ יוד און אויף דעם האָט ער זיך שטאַרק פֿאַרטראַכט, נאַטירליך האָט ער גאָרנישט געקענט ענדערען, ווייל ער איז געבוירען געוואָרען אַלס ריינער פּראַוואָסלאַווער.

ווי מיר האָבען שוין אָנגעוויזען איז וולאַדימיר צוגענומען געוואָרען אין מיליטער און אָפּקאָמאַנדירט געוואָרען קיין לאָדז. דאָ איז ער געוואָרען אַ „רענשטשיק" ביי אַ רוסישען פּולקאָווניק מאַיאַקאָוו, וועלכער האָט געוואוינט אין לאָדז אויף זאַוואַדזקאַ 10.

וולאַדימיר האָט עהרליך און געטריי געדינט זיין פּולקאָווניק און פּינקטליך אויסגעפֿיהרט זיינע בעפֿעהלען, דערפֿאַר איז איהם בעת׳ן מיליטער-דינסט אין לאָדז געווען נישט שלעכט און ער איז געווען צופֿרידען מיט זיין גורל. ביי דעמועלבען פּולקאָווניק אין הויז האָט אויך געדינט אַ דינסטמיידעל קאַטשאַ, אַ בילד-שענהייט מילך און בלוט, דער רוסישער פּולקאָווניק איז, נישט געקוקט וואָס ער האָט געהאַט אַ פֿרוי מיט קינדער, נישט געבליבען גלייכגילטיג צו זיין דינסטמיידעל און ער איז געווען מיט איהר אין זעהר אינטימע פֿערהעלטנישען.

(סוף קומט)

אַלטער גר פערלאַזט זיין יודיש = ווייב און ענטלויפט מיט א יונג יודיש-מיידעל

(—) קאָפּט זיך איצט אין לאָדז מיט אַ געשיכטע: אַ 55־יעהריגער גר, אַ בעוויבטער, וואָס האָט אין לאָדז אַ פרוי און אַ גרויס געשעפט, האָט הינטער די פלייצעס פון זיין פרוי פערקויפט אַלצדינג, צונעגומען דאָס געלד און די וועקסלען און ענטלאָפען מיט אַ יודישע פרייליין.

מיר וועלען דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע כסדר. אַ קוטנער פרייליין ל. איז מיט 20 יאָהר צוריק אַוועק מיט איהרם אַ חתן קיין דייטשלאַנד און זיך בעזעצט אין האַמבורג. דער יונגערמאַן איז געווען אַ זעהר גוטער מעכאַניקער און האָט אָנגעהויבען צו אַרבייטען אין איינע פון די גרעסטע פאַבריקען פון ראָווערען, פאַטעפאָנען, גראַמאָפאָנען א. אַז. וו.

ל'ס חתן איז געווען אַ זעהר פעהיגער מענש און שוין אין אַ קורצער צייט אַרום האָט ער זיך דערשלאָגען צו אַ קליין פערמעגען, דערמאָלט האָט חתן־כלה חתונה געהאַט און ר־סקי האָט געעפענט אַן'אייגענע פאַבריק פון ראָווערען אין האַמבורג. דאָס געשעפט איז גוט אַוועק, ר. איז אַפילו געוואָרען רייך און האָט זיך געקויפט אַ הויז מיט 2 יאָהר שפּעטער האָט פרוי ר. געבוירען אַ יונגעלע און דאָס פאָרפאָלק האָט געלעבט צופרידען און רוהיג.

זעהט אויס, אַ זס'איז נישט בעשערט געווען דאָס רוהיגע פאַמיליען־גליק. אין יאָהר 1914 איז ר. שטאַרק קראַנק געוואָרען, אָפּגעקרענקט אַ לאַנגע צייט און לסוף געשטאָרבען.

ל. איז געבליבען אַן'אַלמנה מיט אַ קליין יתומעל, צום גליק אָבער איז איהר געבליבען אַ היבשען פערמעגען און די אַלמנה האָט זיך מפרנס געווען מיט איהר קינד.

ר־סקיס פרוי האָט אָבער געזוכט אַ פאַכמאַן, וועלכער זאָל ווייטער פיהרען די פאַבריק. אַ'אַ געלעגענהייט האָט זיך באַלד געמאַכט. נאָך ביי העם לעבען פון איהר מאַן, האָט ביי איהם אין דער פאַבריק געאַרבייט אַ מייסטער אַרטור ק. אַ מאַן פון אַ יאָהר 40. אַרטור האָט זיך נאָכ'ן טויט פון זיין בעל־הבית אָנגעהויבען צוצושאַרען צו דער יונגער אַלמנה, אין וועלכער ער האָט זיך דערנאָך שטערבליך פערליבט. אַרטור האָט דערווייל ווייטער געפיהרט די פאַבריק, וועלכע האָט גאָרנישט פערלוירען אין איהר בעטריב.

בינו לבינו האָט זיך אַרטור ערקלערט דער יונגער אלמנה אין ליבע און פאַרגלענט חתונה־צו־האָבען מיט איהר, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס ל. איז געווען מיט 12 יאָהר יונגער פון אַרטור'ן האָט זי זיך דאָך צוליב זיינע מעלות איינגעשטימט חתונה־צו־האָבען מיט איהם, איז אָבער געווען איין גרויסע מניעה, אַרטור ק. איז געווען אַ קריסט, אַן'עוואַנגעליקער און ל. אַ יודישע פרוי, ל. האָט דעריבער געשטעלט אַרטור'ן אַן'אולטימאַטום, וועט ער זיך מגייר זיין דעמאָלט וועט זי חתונה האָבען מיט איהם, אויב נישט, זאָל ער זיך אינגאַנצען פון איהר דערווייטערען.

נאָך לאַנגע טראַכטענישען האָט אַרטור איינגעוויליגט צו ווערען אַ יוד, עס זענען אין האַמבורג אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַלע פאָרמאַליטעטען און אַרטור האָט חתונה געהאַט מיט דער יונגער אלמנה ל. און איבערגענומען די פאַבריק, דאָס הויז און דאָס גאַנצע פערמעגען.

ווי ס'האָט זיך שפּעטער אַרויסגעשטעלט, איז אַרטורן נישט אַזוי שטאַרק געגאַנגען אין ליבע צו דער אַלמנה, ווי אין דעם פערבליבענעם פערמעגען. אַרטור האָט אָנגעהויבען צו לעבען אַ גוטען טאָג און דאָס פערמעגען האָט אָנגעהויבען צוגיינען ווי שנ ייאויף דער זון. נישט געקוקט דערויף, וואָס אַרטור איז געווען אַ זעהר גוטער פאַכמאַן, האָט ער אָבער אַלץ פערנאַכלעסיגט און דאָס געשעפט איז געגאַנגען צום גרונד, אַזוי האָט אַרטור מיט ל. אָפּגעלעבט גאַנצע 10 יאָהר אין האַמבורג. אַרטורס פרוי האָט געזעהען, אַז ווייטער געהען קען עס נישט און זי האָט בעשלאָסען, צונויפצונעהמען דאָס איבערגעבליבענע ביסעל געלד און אַוועקצופאָהרען מיט איהר מאַן קיין פוילען און דאָרט עפענען אַ געשעפט, די פרוי האָט אויסגערעכנט דערויף, אַז אין דער פרעמד וועט אַרטור מיט זיינע גאָלדענע הענד זיך צוריקנעהמען צו דער אַרבייט און זיי וועלען צוריק זיך שטעלען אויף די פיס, די פרוי האָט איהר פּלאַן אויסגעפיהרט. דאָס יונגעל איהרס, וואָס איז שוין אַלט געווען 14 יאָהר האָט זי איבערגעלאָזען אין אַ סעמינאַר און מיט'ן מאַן איז זי אַוועקגעפאָהרען קיין לאָדז און זיך געעפענט אַ געשעפט פון פאַטעפאָנען, ראָווערען א. אַז. וו. אויף דרא נאַס. דאָס איז געווען מיט 3 יאָהר צוריק, די ערשטע צייטען האָט טאַקע אַרטור, וועלכער האָט אין זי אַ פרוי פון אַ משמש ביי אַ רבי'ן, וואָס זאוינט אַרבייט, אָרגאַניזירט און איינגעפיהרט אַ געשעפט, וועלכעס האָט געבראַכט אַ זעהר פיינעם ריוח.

אָבער דאָ הויבט זיך ערשט אָן די ריכטיגע מעשה. אַנטאָנים איצטיגע פרוי האָט אין לאָדז אַ שוועסטער און זי אַ פרוי פון אַ משמש ביי אַ רבי'ן, וואָסוואוינט אין לאָדז. דער משמש האָט עטליכע טעכטער, וואָס מ'האָט געראַרפט מיט זיי אַ שידוך טאָן און מיט וואָס איז נישט געווען, ווען דעם משמש'ס שוועגערין האָט זיך געבערעננט צ וציהען קיין לאָדז, האָט זיך איהר שוועסטער צו איהר זיך געווענדעט, אַז זי זאָל נעמען צו זיך און געשעפט אריין איינע פון איהרע טעכטער פרוי ק. איז גערן דערויף איינגעגאַנגען און די עלטסטע טאָכטער איז אַוועק צו איהר מוהמע אין געשעפט אויף אַלעם גרייטען. דאָס מיידעל איז דאָרט געווען 2 יאָהר און די פרוי ק. איז געווען זעהר צופרידען פון איהר. ערשט אין פאַרינגען זומער האָט פרוי ק. בעמערקט, אַז צווישען איהר מאַן און דעם מיידעל איז נישט אַלץ אין אָרדנונג. פרוי ק. איז אַוועק צו איהר שוועסטער און צו איהר שוואָגער דעם משמש, אָבער דאָרט האָט מען איהר נישט געגלויבט און אַפילו נישט געוואָלט ענטפערען. דערווייל האָט זיך די ליבע צווישען דעם 55־יעהריגען גר אַנטאָני ק, און די 32־יעהריגע מיידעל שטאַרק צופלאַקערט און די ליבע איז אַפילו שוין נישט פערהוילען געוואָרען פון דער אומגליקליכער פרוי ק.

פרוי ק. האָט ווידער אָנגעהויבען בעטען ביי איהר שוואָגער און שוועגערין, אַז זיי זאָלען ווירקען אויף זייער טאָכטער, אַז זי זאָל אָפּשטעהען, אָבער ס'האָט גאָרנישט געהאָלפען, ס'האָט נישט לאַנג געדויערט און אויף דעם מיידעל האָט מען שוין אָנגעזעהען סמנים פון איהר ליבע מיט אַנטאָני, די פרוי ק. איז געוואָרען פערצווייפעלט און אַרויסגעיאָגט פון איהר שטוב די אומדאַנקבאַרע שוועסטערקע טאָכטער.

פאַרינגע וואָך האָט אַנטאָני אין געהיים פערקויפט אַלע מאַשינען פון דער פאַבריק, צוגענומען 2,000 זלאָטעס מזומן, אַ גרויסע צאָהל וועקסלען און געלם געוואָרען מיט דער בתולה די טאָכטער פון משמש.

פרוי ק. האָט וועגען דעם אַלעם מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע זוכט דעם 55־יעהריגען אמאַנט. מ'האָט וועגען דעם אויך מיטגעטיילט דער דייטשער פּאָליציי, ווייל ס'איז פערהאַן אַ חשד, אַז דאָס פערליבטע פאָר איז אַוועק קיין דייטשלאַנד.

א שוידערליכע קאטאסטראפע

(2) אויף די פעלדער אונטער ווירזעוו גראָבט מען זאַמד וועלכעס איז נעטיג פאַר דער שטאָט און ביים בויען די הייזער.

עס האָבען זיך צוליב דעם נעבען דער וועבערנאָס אין ווירזעוו געבילדעט אַ גאַנצע רייה גאָר טיפע גרובענס, וועלכע זענען זעהר געפעהרליך דערמיט, וואָס עס קענען זיך די זייטען פון די שוין טיפע גריבער אָפּזעצען און פערשיטען די, וועלכע אַרבייטען אינעווייניג.

נעכטען איז ביים גראָבען זאַמד פאָרגעקומען פאָלגענדער טראַגישער פאָרפאַל. צו אַ טיפען גרוב איז צוגעפאָהרען מיט אַ פאָר פערד אין וואָגען דער 17־יעהריגער סטאַניסלאַוו גלאָגאָווסקי, כדי זיך צו פערלייכטערען די אַרבייט ביים אָנלאָדען דאָס זאַמד אויפ'ן וואָגען איז ער צוגעפאָהרען, מיט'ן וואָגען פון דער זייט צום גרובען, דער זאַמדיגער ברעג פונ'ם גרובען האָט זיך אָפּגעריסען און דער וואָגען האָט מיט זיין שווערקייט אריינגעשלעפּט אין טיפען גרוב אויך די צוויי פערד. דער רעזולטאַט פון דער קאַטאַסטראָפע איז אַ גרויזאַמער ביי ביידע פערד זענען איבערגעבראָכען די פיס און צוקאַלעטשעט די קערפּערס, דער וואָגען איז צושמעטערט, גלאָגאָווסקין האָט מען אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד און אַ שטאַרק צוהוירגטען געפונען אין גרוב, מען האָט איהם אין אַ גוססדיגען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקא גאַס.

פראצעס וועגען סיסטעמאטישע גנבות אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

(2) אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק זענען נעכטען געזעסען די אַרבייטער פון ווידזעווער מאַנופאַקטור: דער 37־יעהריגער הערמאַן בונצלער, 39־יעהריגער סטעפאַן קאַלטונסקי, 38־יעהריגער סטעפאַן סטישען און זייערע מיטשולדיגע 30־יעהריגע אַנדרא יעקעל, 28־יעהריגע עמאַ הערמאַן, 29־יעהריגע מאַרטאַ העקערט און 32־יעהריגער יולדיוש וויטקע — אַלע בעשולדיגטע אין סיסטעמאַטישע גנבות אין דער ווידזעווער מאַנופאַקטור.

אין בעשולדיגונגס־אַקט ווערט דערצעהלט, אַז די דירעקציע פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור האָט זיך דערוויסט, אַז אַ געוויסע פרוי העקערט פערקויפט פערשידענע אויסאַרבייטונגען פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור מיט 40 פראָצענט ביליגער ווי די פאַבריקס־פרייזען, די דירעקציע האָט זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירט און זאונטערגעשיקט צו דער העקערט אָפּקויפערס פון דער סחורה. די העקערט האָט אין אַ געשפּרעך מיט די אונטערגעשיקטע קונים ערקלערט, אַז זי קויפט די ווידזעווער סחורות ב ייאַ געוויסער זאַנדרע יעקעל, און אַז די לעצטע קען בעקומען ביי איהרען אַ שוואָגער אַן'אַרבייטער אין ווידזעווער מאַנופאַקטור — הערמאַן בונצלער, וויפיל סחורה מען וויל נאָר.

די ווייטערדיגע אויספאָ־שונג האָט געבראַכט שיקטע קונים ערקלערט, אַז זי קויפט די ווידזעווער סטעפאַן קאַלטוניאַק און סטעפאַן סטישען און די דערמאָנטע פרויען, וועלכע האָבען די גענגבעטע סחורות פערקויפט.

בעת דער רעוויזיע ביי די בעשולדיגטע האָט מען געפונען זעהר אַ סך סחורה פון דער ווידזעווער מאַנופאַקטור בעהאַלטען אונטער די בעטען, אויף די בוידעמס, און קאַסטענס א. ד. גל.

נאָכ'ן אויסהערן די צדדים, וואָס האָט געדויערט ביז 12 ביינאַכט האָט דאָס געריכט געמאָלדען, אַז דער אורטייל וועט אַרויסגעטראָגן ווערן היינט צוויי בייטאָג.

דאס פערמעגענס פון ערמאָרדעטען פּאַרפּאָלק טישער איז איבערגעגאנגען צו דער פאמיליע

(2) מיט אַ פאַר טעג צוריק האָבען זיך צום קרייז־געריכט געווענדעט ז'י ברידער פון דער ערמאָרדעטער פרוי מאַריאַ טישער, און פאָרגעלעגט אַן'אַקט אינטערציזיע, לויט וועלכען דאָס גאַנצע פערמעגען, וועלכעס איז געבליבען נאָך די טישערס געהערט דער פאַמיליע.

דאָס געריכט האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג אַרויסצוגעבען די יורשים פון דער טישער דעם שליסעל פון דער וואוינונג.

ווי מען איז אינפאָרמירט אונז, איז די וואוינונג פון די טישערס, בעת די גרויסע פראָסט געעפענט געוואָרען מען זאָל וואַרעמען די פערפרוירענע רעהרען. עס האָט געעפענט די וואוינונג דער פּשאַדאָווניק קוליאַ, דערביי האָט ער פעסטגעשטעלט, אַז אַלץ אין דער וואוינונג איז געווען אין אָרדנונג.

אלעקסאנדערער מאגיסטראט האלט ביים דימיסיאנירען

אלעקסאנדער, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). נעכטען איז דאָ פאָרגעקומען אַ זיצונג פון שטאָט־ראַט, כדי צו בעהאַנדלען דעם בודזשעט־פּראָוויזאָריום פאַר'ן יאָהר 1929–30. דער פערלויף פון דער זיצונג איז געווען זעהר אַ שטורמישער.

דער בירגערמייסטער אַנדשעיאַק (פּ. פּ. ס.) האָט אריינגעטראָגען אַ פאָרשלאָג צו העכערן די קאָמונאַלע שטייערן מיט 30 פּראָצענט, כדי צו קענען דעקען די קאָסטען פון אויסהאַלטען דאָס שטאָטישע שפּיטאָל.

די מעהרהייט פון שטאָט־ראַט, וועלכע איז די לעצטע צייט אונצופרידען מיט דער מאַגיסטראַט־ווירטשאַפט, האָט דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען.

די זיצונג האָט געדויערט ביז 3 פאַרטאָג און איז נישט פערענדיגט געוואָרען.

צוליב דעם, וואָס דער מאַגיסטראַט בעטראַכט דאָס אָפּוואַרפען דעם פאָרשלאַג אַלס אַן'אומצוטרויען, רעכענט מען זיך מיט דער מעגליכקייט, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל דימיסיאָנירען.

דער בעקאנטער רעכטס-קענער
י. איינפעלד
וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 31
שפרעכשטונדען טעגליך פון 5–8 אוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופיהרען אין מורים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאפט און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

רוסישע זאסטאווגע ליסטעס

(–) דער צווייטער טערמין צו רעגיסטרירען די רוסישע זאַסטאַווגע ליסטעס אין דער ליקווידאַציאָנס־קאָמיסיע איז פערלענגערט געוואָרען פון 1 מערץ אויפ'ן 1 מאַי.

ווייץ און קאָרן נישט געשאדט

אבער צוליב'ן פראסט וועלען מיר האבען ווייניג קארשען

(מ) פון די מעלדונגען, וועלכע קומען אָן פון דער וואָיעוואודסטווע איז צו זעהען, אַז די מורא, דאָס פערזייהטע ווייץ און קאָרן זאָל האָבען פערפרוירען געוואָרען — איז גרונדלאָז, ווייל די פעלדער זענען בעדעקט מיט אַ דיקען שיכט שניי, וועלכער האָט פערהיט פון דער פראָסט.

ערגער איז מיט די פרוכטען־ביימער, וועלכע זענען דורך די שטאַרקע פרעסט בעדייטענד בעשעדיגט און ספּעציעל זאָלען האָבען געליטען די קאַרשען־ביימער.

פערזאמלונג פון קאלאניאל-סעקציע ביים קליינהענדלער-פעראיין

אונטער'ן פאָרזיץ פון ה' איזביצקי איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די קאָלאָניאַל־סעקציע ביים קליינהענדלער־פעראיין (פּעטריקאָווער 6). עס ווערט אָפּגעגעבען דער בעריכט וועגען דער נייער פעראָרדנונג בנוגע היגיענע אין די געוועלבער. עס איז אויך רעפערירט געוואָרען איבער די שטייער־פראַגען פון די קאָלאָניאַל־הענדלער.

נאָכדעם האָט מען געוועהלט אַ נייער פערוואַלטונג: פּרעזעס — וואָלף ברוין; וויצע־פּרעזעסען — אייזיק לעווין און מאיר איזביצקי; סעקרעטאַר — שלמה טאָסק; מיכאל ליכמאַן, לייב אַראַטניצקי, יוסף לייב בענעט, שמואל מיגדאַל, שמעון גאָטליב, יעקב בענזעל, משה ראָזענוואַסער, מאַטעל בליזקע און שלום זיסקינד.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307). ס. האַמבורג (גלובנא 50). ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4). י. סיטקיעוויטש (קאָפּערניק 25). אַ. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקא 10). א. פּאַטאַש (פּלאַץ קאַשטשעלנא 10).

היינט, קאנצערט פון רוסישע מוזיק

היינט, אָוועטנד קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער לאַנג ערוואַרטעטער רוסישער קאָנצערט מיט'ן אַנטייל פון אַ גוט איינשטודירטער באַלאַלייקע־אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' עגעניוש דובראָווין.

דער פּראָגראַם פון היינטיגען קאָנצערט בעשטעהט פון די שענסטע שלאַגערס פון די רוסישע פאָלקס־מוזיק. אומעטום ווי דער באַלאַלייקע־אָרקעסטער טרעט אויף, געהען זייערע קאָנצערטען אַדורך מיט אַ ריזיגען ערפאָלג, אויך אין לאָדז ווערט זייער קאָנצערט ערוואַרט מיט גרויס אינטערעס.

גרויסע געווינס 75.000 זל. אין לאדז

נעכטען אין 12־טען ציהונגס־טאָג פון דער 5־טער קלאַס האָט דאָס גליק ווידער געשמייכעלט אונזער שטאָט, דאָס גליקליכע לאָס, אויף וועלכען ס'איז געפאַלען דאָס געווינס 75,000 זל. שטאַמט פון דער איבעראַל בעקאַנטער קאָלעקטור ס. יאַטקאַ לאָדז, פּיעטריקאָווער 22, פּיעטריקאָווער 66, פּאַביאַניץ, (פּלאַץ דאָמבראָווסקי 3). די גליקליכע געווינער זענען דאַסמאָל אויך 3 לאָדזער פון דער מיטעלער קלאַס און איין איינוואוינער פון פּאַביאַניץ. צוליב דיסקרעציע טעמים מעלדעט נישט די קאָלעקטור די נעמען פון די גליקליכע געווינער.

Dr.
Rachela Lewi
פּאַנסקא 24, טעל. 72-42
צוריקגעקעהרט
צוטרעטע-שעה'ן פון האַלב 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

בריף פון טאמאשאוו

פאליציי ליקווידירט א גנבים-באנדע. — מען האט מורא פאר א פערפלייצונג. — אנ'אייגענע שאצונגס-קאמיסיע. — ענדליך אנגענומען און בעשטעטיגט געווארען דער שטאטישער בודזשעט.

די לעצטע טעג, איז די היגע פאליציי געפאלען אויף די שפורען פון א ברייט - פערצווייגטע גנבים באנדע אין אונזער שטאדט.

עס זענען געכאפט געווארען די פראפעסיאנעלע גנבים און איינברעכער יאן דזשובאלטאווסקי, קאנסטאנטי ליס און יאן כאיעצקי.

די חברה-לייט זענען ארעסטירט געווארען און היות ווי דער היגער אויספארשונגס-אמט, איז פאר 2 וואכען אהער ליקווידירט געווארען, זענען זיי איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון שטאדטישען געריכט.

======

אין אונזער שטאדט, האט זיך לעצטענס געשאפען א קאמיטעט, וועלכער האט זיך געשטעלט פאר אנ'אויפגאבע צו פערהיטען טאמאשאוו פון א וואסער-פערפלייצונג. עס שטעהען קודם כל אין געפאהר די בריקען ביים טייך „וואלבורקא", פיליצא, א מיהל אין סטארזשיק ביי טאמאשאוו א. אנ.

די פערגאנגענע טעג, האט דער קאמיטעט שוין אפגעהאלטען איינציגע זיצונגען, אויף וועלכע ס'איז ברייטער ארומגערעדט געווארען די פראגע, אנצונעהמען אלערליי פערהיטונגס מיטלען אין פאל פון א וואסער-פערפלייצונג, דאן דאקטוירים - הילף פאר א טייל איינוואוינער א. ד. גל.

צו דער רעטונגס - אקציע זענען צוגעצויגען געווארען א היגע מיליטער - אפטיילונג סאפיארען, פייערלעשער און סקויטען-ארגאניזאציעס.

אנצופיהרען מיט דער רעטונגס-אקציע, האבען זיך געשטעלט אן דער שפיץ דער פיהרער פון דער היגער פאדכאראנזשע שולע, פולקאווניק דאמבעק, פאליציי-קאמיסאר כראשטשיצקי, קאמענדאנט פון די פייערלעשער מיללער, פארוטשניק דאנעצקי און פארשטעהער פון סקויטען-ארגאניזאציעס.

======

אלע היגע סוחר'ישע, האנדווערקערישע און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, האבען מיט א קורצע צייט צוריק צוגעשיקט צום שטאדט - ראט א מעמאריאל, אין וועלכען זיי בעטען צו אינטערוועניר
ען ביי דער העכערער פינאנץ-מאכט וועגען דעם, אז אין טאמאשאוו זאל געשאפען ווערען אנ'אייגענע שאצונגס-קאמיסיע אויף שטייערען.

דערויף איז לעצטענס אנגעקומען פון דער העכערער מאכט א תשובה, אין וועלכע עס ווערט מיטגעטיילט, אז די קרייז - שאצונגס - קאמיסיע, אין בזשעזשין, צו וועלכער עס האט ביז איצט אויך טאמאשאוו געהערט, ווערט ליקווידירט און ס'וועט געשאפען ווערען אויף דעם ארט 2 שאצונגס-קאמיסיעס, איינע פאר בזשעזשין און אומגעגענד און א בעזונדערע פאר טאמאשאוו.

צו דער קאמיסיע וועלען געהערען 4 מיטגלידער, ראטמענער פון שטאדט-ראט און 4 פערטרעטער, וועלכע דארפען זיך רעקרוטירען פון סוחרישע, האנדווערקערישע און ווירטשאפטליכע קרייזען און רעפרעזענטירען דעם רוב פון דער היגער בעפעלקערונג.

אויף דער נאהענטער שטאדט-ראט-זיצונג, וועלען שוין אויסגעוועהלט ווערען די מיטגלידער.

======

ענדליך נאך הייסע דעבאטען, איז שוין די טעג דורכ'ן היגען שטאדט-ראט אנגענומען און בעשטעטיגט געווארען דער בודזשעט אויפ'ן יאהר 1929/30, וואס האט שוין אייגענטליך געדארפט זיך געפונען אין דער וואיעוואודזטווע נאך פאר'ן 1-טען מערץ ד. י.

נאכ'ן איבערארבייטען דעם פרעלימינאר דורך דער בודזשעט-פינאנץ-קאמיסיע ביים שטאדט-ראט, בעטרעפען איצט די סומעס פון געוועהנליכען בודזשעט — 1,280,000 זל. אין די הכנסות און — 1,277,000 זל. אין די הוצאות.

די סובסידיעס פאר די היגע יודישע אינסטיטוציעס בעטרעפען ביז 20 טויזענד זלאטים (ובתוכם אויך 300 זל. פאר'ן יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנא) א חוץ דעם איז אויך פאראן אין בודזשעט פון 350 טויזענד זל. אויף צו בויען א נייע יודישע פאלקס-שול אין טאמאשאוו. עס זענען אויך פאראן פאזיציעס ביז 50 טויזענד זל., פון וועלכע ס'וועט טיילווייז אויך געניסען די יודישע בעפעלקערונג ווי למשל: זימער-קאלאניע פאר ארימע קינדער, דרינגענדע דאקטוירים-הילף ביינאכט, קינדער-אויספלוג אויף דער פויזנער אויס-שטעלונג א. אז. וו.

נ.—קראניץ.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציאליסט פאר הויט-, האר און „מענערישע קראנקהייטען - שוואכע, לישט און ראק רענטגען-שטראלען אין קווארץ- ליכט, עלעקטרא-טעראפיע
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

„ארט"
זאכאדניא 43
יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.
היינט - 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 א זייגער אין אווענד
דאס VI-טע גראנדיעזע פראגראם א. נ.
MISS JUDEA — מיס
1) פראלאג, 2) אנשי קורצב, 3) מענדיל-גענענדיל, 4) קעניג זאנוועל III, 5) כתרילעווקער שרפה, 6) דער סעקוועסטראטאר, 7) באבע און אייניקל, 8) ליד פון ארבייט, 9) דער סובלאקאטאר, 10) מיס JUDEA
טעקסט: שלום עליכם, מ. בראדערזאן, י. אבצושאנעק, מארשעליק, מאשקאוויטש. — מוזיק: קאמפ. דוד בייגעלמאן און א. ראזענבוים ליט. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. רעזשי: קאלעקטיוו. פלאסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאנפעראנסיע: מ. ערבוים. קאסטיומען און דעקאראציעס (אויסגעפיהרט אין אייגענעם ווארשטאט): ד. מאטום און ש. בלום. — ליכט-עפעקטען: י. יערוזאלימסקי. קאנצערט-מייסטער: ש. בייגעלמאן.
די פארשטעלונגען הויבען זיך אן פינקטליך.
דער זאל איז גוט בעהייצט.
בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 7 אווענד, שבת—פון 2—5 און פון 7 אוו.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארײַנגעגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

S. G. 8982

נישט אמת, אז דער מלוה, וועלכער האט געלייגט אנ'ארעסט פאר א גרעסערען חוב האט דאס רעכט אויפצוהאלטען דאס אויספיהרען די ליציטאציע.

יעדער פון די מלוות האט דאס רעכט צו פערלאנגען, אז די ליציטאציע זאל דורכגעפיהרט ווערען.

נישט מעהר: דאס איינגעפלאסענע דורך אז ליציטאציע געלד ווערט איבערגעשיקט דורכ'ן קאמארניק אין געריכט, וואו ס'ווערט צוטיילט צווישען די מלוות פראפארציאנעל צו זייערע חובות.

געוויס האט דער מלוה די רעכט צו דערהאלטען די ליציטירטע זאכען, ווי באלד ס'שטעלען זיך נישט קיין זייטיגע קונים.

בעפארצוגט ווערט אין דעם פאל דער מלוה, לויט וועמענס איניציאטיוו די עקזעקוציע ווערט דורכגעפיהרט נאך איהם האט דאס רעכט צו פערהאלטען די זאכען לויט דער אפגעשאצטע סומע דער מלוה, וועמען עס קומט די גרעסטע אין פערגלייך מיט די איבעריגע חובות סומע.

8983 א לעזער פון סאלנא נומער 12:

אויב אייער דירה גייט 250 רובל, דארפט איהר צאהלען פאר'ן 2-טן קווארטל פ.י. (43 פראצ.) 71 זל. 49 גר. פאר'ן 3 קוו. פ. י. (49 פראצ.) 81 זל. 40 גר. פאר'ן 4 קוו. פ. י. (55 פראצ.) 91 זל. 44 גר. און פאר'ן לויפענדען קווארטל פון 1929 יאהר (61 פראצ.) 101 זל. 41 גר. וואס שייך די אויסגאבען דארפט איהר פאר די ערשטע 2 קווארטלען צאהלען (6 פראצ.) צו 9 זל. 98 גר. און פאר די איבעריגע קווארטלען (3 פראצענט) צו 4 זל. 99 גר.

======

8984 מ. ז. פון מרדכי גבאי'ס גאס:
8985 א האנד-וועבער פון פעפער-גאס:
8986 שלמה ח. פון קאראלא:

זענען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטבערענענדיג די צייטונג.

======

8987 חנא ג-ג:

אלץ איינס, צו די פרוי האט אנ'אקט אינטערציזיע אדער נישט, אויב זי פיהרט אומאפהענגיג פון מאן א זעלבסטשטענדיג געשעפט, קאן מען דארט נישט לייגען קיין ארעסט אויפ'ן חשבון פון איהר מאנס חובות.

רודאלף'ס טויט

די טראגעדיע אין מייערלינג

אין א שעה ארום האבען זיי זיך אויפגעכאפט. מערי איז ארײַנגעגאנגען אין צווייטען צימער, כדי זיך איבערצוטון, רודאלף ווידער איז געלאפען כאפען א קוק צו באלטאצי. האיאס און קאבורג האבען ווייטער נאך געכראפעט.

באלטאצי איז אין דעם ווייטען צימער געלעגען מיט פערמאכטע אויגען. ביי איהם איז געזעסען דער קאמערדינער מיט א פערבונדענעם קאפ.

וואסושע טוט ער? — האט רודאלף געפרעגט.

— ער שלאפט.

— לעבט ער?

— ער לעבט.

— האט ער גארנישט גערעדט?

— ער דערמאהנט נאר פון צייט צו צייט דעם נאמען: מערי.

— וועט ער דערלעבען ביז מארגען?

— זיכער, א שטארקער ארגאניזם. ער קאן נאך אפילו לעבען א וואך.

רודאלף איז צוריקגעקומען אין גרינעם סאלאן. מערי איז נאך אלץ געווען אין צווייטען צימער. רודאלף האט ארײַנגערופען האיאס'ן צו זיך אין דער קאנצעלאריע וואו ער האט איהם באלד אין אנהויב בעמערקט.

— האיאס, איך האב צו דיר א ביטע וועגען א וויכטיגער זאך.

— זאג, און זעם וועט באלד געשעהן.

— איך וויל, אז דו זאלסט חתונה האבען מיט מערי! — האט רודאלף ענטשלאסען ארויסגערעדט. האיאס האט איהם אנגעקוקט פערוואונדערט.

— מאכסטו שפאס?

— איבערהויפט נישט.

— האט זי זיך דיר שוין אבגעזאגט?

— ניין! אבער איך מוז מיט איהר איבעררייסען. צי ווייסט נישט, אז נאך איהרער דער חודש יאנואר וועט זיין צום סוף, מוז איך שוין זיין פערקלאמירט אלס קייזער.

— פאהוואסושע ווילסטו זי גראד מיר געבען?

— גאנץ פשוט, איך ווייס, אז דו וועסט זי בעהאנדלען מיט דרך ארץ. וועסט איהר געבען דיין נאמען, אבער די פרייהייט וועסטו ביי איהר נישט צונעמען.

צי וועט מערי מסכים זיין?

— זי וועט מוזען.

— אויף ווען רעכענט זי צו זיין אויף דער צייט?

— נו, 8 חדשים נאך... פערשטעהסט דאך, וועגען קינד וועל איך זיך שוין אליין בעמיהען, עס געהט נאר, אז דאס קינד זאל בעקומען א לעגאלען פאטער, וואס זאל איהם געבען א נאמען.

האיאס האט זיך דא אנגערופען אויף א הויכען קול.

— מסכים! איך נעם אונטער מיין שוץ דאס צווייגעל פון די האבסבורגער... ס'איז דאך אייגען בלוט... לאמיר טרונקען אויף געזונד פון זאונזער קומענדיגען זוהן. יא, צי האסט איהר שוין געזאגט וועגען דעם?

— נאך נישט. דערווייל שווייג, ביז איך וועל האבען איהר הסכמה.

זייער שמועס איז פלוצים איבערגעריסען געווארען. מערי איז ארײַנגעקומען פון צווייטען צימער, אנגעטון אין איהר בלויען גריכישען קאסטיום. די דריי מענער האבען אנגעהויבען מאכען אוואציעס פאר דער שעהנער קעניגין פון מייערלינג.

רודאלף האט אין דעם מאמענט פערגעסען שוין זיין שמועס מיט האיאס. ער האט אין זיך נישט געקאנט געפונען דעם מוט צוצוגעהען צו מערי און איהר זאגען אויפריכטיג דאס, וואס ער האט אין שכורן צושטאנד אפגעמאכט מיט האיאס.

רודאלף האט זיך געשפירט שולדיג אקעגען איבער מערי און דורכ'ן קאפ איז איהם דורכגעפלויגען א געדאנק, וואס האט צונישט געמאכט אלע פריהעריגע פלענער.

רודאלף איז צו צו מערי, האט זי ארומגעכאפט, צוגעדריקט צו זיין הארץ און אויף א קול אויסגערופען:

— מערי, מיר וועלען זיך נישט שיידען, מיר בלייבען צוזאמען. די מאכט אין עסטרייך-אונגארן דערנעהנטערט זיך צו מיר. ווען איך וועל זיין הערשער, וועט מיר דאן קיינער נישט קענען קיין רעה זאגען. זאל לעבען מערי, די קייזערין פון עסטרייך און קעניגין פון אונגארן.

גראף האיאס און פירשט קאבורג, וועלכע האבען זיך אין דער צווישענצייט אביסעל אויסגעניכטערט, האבען נאכגערופען.

זאלען לעבען קייזער רודאלף און קייזערין מערי.

מערי האט זיך צעוויינט אין די ארעמס פון רודאלף'ן. די מינוטען האבען זיך גערוקט און אין דרויסען האט שוין אנגעהויבען צו טאגען. מערי האט אויסגערופען:

— רודי, לאמיר שווערען.

— גוט, מיר וועלען שווערען!

א וויל שפעטער האבען זיך געהערט ווי צוויי ווייכע, אבער ענטשלאסענע שטימען האבען גלייכצייטיג ארויסגערעדט די ווערטער:

— דורך טויט און לעבען געהען מיר צוזאמען.

•

נאך דער ריהרענדער סצענע איז רודאלף געווארען אנ'אנדערער מענש. ער האט ארויסגעכאפט דעם זייגער און בעמערקט אז ס'איז שוין זעקס. די גאנצע נאכט איז גיך דורך און די געשעהענישען פון יענער נאכט האבען איהם זיך בלויז אויסגעוויזען ווי עפעס א שרעקליכער חלום.

געה, מערי — האט רודאלף זיך אנגערופען מיט א האלב בעפעהלערישער שטים — לעג זיך שלאפען, דו מוזט זיך אויסרוהען!

מערי איז באלד פערשוואונדען אין שלאף-צימער פון מייערלינגער שלאס.

רודאלף האט גענומען אונטער'ן ארעם דעם גראף האיאס און פירשט קאבורג.

— איצט, מיינע פריינד, מוזען מיר זיך גיך נעהמען צו דער טאט, א דאנק דיר, האיאס, פאר דיין גרייטשאפט, אבער מיין געוויסען דערלויבט מיר נישט זי איבערצולאזען.

לאמיר איצט פערגעסען אן די פערזענליכע מאמענטען. עסטרייך ווארט אויף אונז.

עס האט זיך געהערט א קלונג.

רודאלף האט ארויסגעכאפט דעם זייגער:

— א, דאס זענען שוין זיי.

א וויל שפעטער האבען זיך שוין געפינען אין סאלאן רודאלפ'ס פריינד, א רייה מיניסטארען, אונגארישע גענעראלען און צווישען דעם עולם אויך דער יוד מאריץ שעפס.

געווען איז דאס דער מארגען פון 28-טען יאנואר 1889.

אויף 10 א זייגער איז געווען אנגעקינדיגט די גרויסע יאגד אין די וועלדער פון מייערלינג מיט'ן אנטייל פון קייזער, טראנספאלגער, הויף-לייט און פארשטעהער פון אדעל — צוזאמען ביז פינף הונדערט פערזאן.

די דאזיגע יאגד האט געדארפט זיין א היסטארישע דאטע אין דער ענטוויקלונג, נישט בלויז פון עסטרייך-אונגארן, נאר אויך פון גאנץ מיטעל-אייראפא.

8 א זייגער האט רודאלף ארויסגעגעבען פאר זיינע פריינד א גרויסען פריהשטיק וואו רודאלף האט אויף אלע מאסטען געענטפערט קורץ מיט די עטליכע ווערטער:

— אין צוויי שעה ארום וועט געשעהן די גרויסע טאט אויף וועלכער מיר אלע ווארטען אזוי לאנג. לאמיר זיך ארויסווייזען אלס ווירדיגע מענער.

פירשט קאבורג האט געווארפען דעם אויסרוף:

זאל לעבען רודאלף דער דריטער, דער נייער קייזער פון עסטרייך און קעניג פון אונגארן!

די פערזאמעלטע האבען אונטערגעכאפט דעם אויסרוף:

— זאל לעבען קייזער רודאלף דער דריטער!

אין מייערלינג האבען זיך שוין אנגעהויבען זאמלען די יאגד-געסט פון קייזערס צד.

פאטער און זוהן, קייזער פראנץ יאזעף און דער פון דער גרופע פערשווערער נייע-פראקלאמירטער קייזער רודאלף האבען זיך באלד בעראפען בעגעגענען אויף דעם גרויסען יאגד-פעלד.

די ענטשיידונג האט זיך דערנעהנטערט.

צי דער וועלבער צייט איז דער האלב-טויטער באלטאצי דורך הינטער-וועגען אוועקגעפיהרט געווארען קיין באדען אין ראטינגען שפיטאל.

(ווייטער קומט).

לונאַטשאַרסקי מאַכט אַ פילם

פון אַ טראַגעדיע פון אַ יודישען געלעהרטען וואָס האָט זיך געשאָסען

דער סאָוויעטישער בילדונגס-קאָמיסאַר לונאַטשאַרסקי האָט אָנגעשריבען אַ פילם-סצענאַר און פאַר זיין טעמע האָט ער גענומען די טראַגעדיע פון דעם בעריהמטען יודישען געלעהרטען פון עסטרייך, ד"ר קאַמערער, וועלכער איז מיט צוויי יאָהר צוריק בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און וואָס זיין טויט איז ביז'ן היינטיגען טאָג געבליבען אַ טיפע רעטעניש.

ד"ר קאַמערער האָט געהאַט אַ נאָמען פאַר איינעם פון די גרעסטע געלעהרטע פון אונזער צייט. ער האָט געשטרעבט צו בעווייזען, אַז ווען אַ לעבעדיגע בעשעפעניש בייט איהר סביבה, בייט זי אויך די פאָרמען פון איהרע גלידער, דעם קאָליר פון איהרע האָר א. א. וו. די נעאָ-דאַרוויניסטען, ווי בעקאַנט, לייקענען אָפּ די דאָזיגע טעאָריע. און עס איז אַ סברה, אַז דער גרויסער געלעהרטער איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד צוליב דעם, וואָס אַ גרויסער שווינדעל איז בעגאַנגען געוואָרען אין פערבינדונג מיט זיין טעאָריע, נאָר מען ווייסט נישט, צי דער שווינדעל איז בעגאַנגען געוואָרען פון איהם אַליין אָדער פון זיינע מיטאַרבייטער אָהן זיין וויסען. און ווען דער שווינדעל איז אויפגעדעקט געוואָרען, האָט ד"ר קאַמערער, הייסט עס, נישט געקאָנט איבערטראָגען די חרפה און האָט געמאַכט אַ סוף צו זיין לעבען.

דער שווינדעל איז בעשטאַנען אין פאָלגענדעם:

כדי צו בעווייזען די ריכטיגקייט פון זיין טעאָריע, האָט ד"ר קאַמערער געמאַכט פּראָבעס מיט געוויסע פליגעלעך און ער איז אַרויס מיט דער בעהויפּטונג, אַז איהם איז געלונגען אויף אַ קינסטליכען אופן צו ענדערען דעם קאָליר פון די פליגעלעך. צוערשט האָבען די פליגעלעך געהאַט לאָמיר זאָגען, ווייסע האָר, און דערנאָך, דורך ענדערען זייער סביבה, האָט ד"ר קאַמערער געמאַכט, אַז די פליגעלעך זאָלען געבוירען קינדער מיט שוואַרצע האָר.

די ערקלערונג פון ד"ר קאַמערער האָט אין יענער צייט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע אין דער וויסענשאַפטליכער וועלט, און גרויסע וויסענשאַפטלייט זענען געקומען צו ד"ר קאַמערער אָנצוקוקען דאָס גרויסע וואונדער.

אָבער ווען מען האָט גענומען גוט אונטערזוכען די האָר פון דעם נייעם קאָליר, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז זיי זענען געווען אָבגעפאַרבט מיט כינעזישער טינט, וואָס קריכט נישט אָב...

עס איז אַלזאָ געווען אַ שווינדעל. אָבער ווער איז דעם שווינדעל בעגאַנגען — ד"ר קאַמערער אַליין אָדער איינער פון זיינע מיטאַרבייטער? — דאָס איז געווען און געבליבען די גרויסע פראַגע.

אָבער ווי די מעשה זאָל נישט זיין — ד"ר קאַמערערס רעפּוטאַציע איז געווען רואינירט. אין יענער צייט האָט ד"ר קאַמערער געהאַט אָנגענומען אַן איינלאַדונג פון דער סאָוויעט-רעגירונג צו קומען און ווערען פּראָפעסאָר אין מאָסקווער אוניווערזיטעט. אין רוסלאַנד האָט מען זיך שטאַרק געפרעהט, וואָס זיי איז געלונגען צו קריגען אַזאַ גרויסען געלעהרטען צו זיך. אָבער פונקט דעמאָלט ווען ד"ר קאַמערער האָט זיך געקליבען אין וועג אַריין איז אויפגעדעקט געוואָרען דער שווינדעל. ד"ר קאַמערער האָט זיך דאַן דערשאָסען.

אָט פון דער טראַגעדיע האָט עס לונאַטשאַרסקי איצט געמאַכט דעם פילם. לונאַטשאַרסקי איז געווען אַ גרויסער פערעהרער פון ד"ר קאַמערער און האָט איהם געהאַלטען פאַר אַ געניאַלען מענשען. אין זיין אינסצענירונג מאַכט איהם לונאַטשאַרסקי פאַר אַ קרבן פון סאָציאַלען קאַמף, פאַר אַ קרבן פון נישט פערגינער אין קלאַסען-פיינד.

אין דער אינסצענירונג האָט לונאַטשאַרסקי איינגעוועבט אויך אַ ליבעס-געשיכטע. די ראָלע פון דער פרוי אין דעם פילם ווערט געשפּילט טאַקי פון לונאַטשאַרסקי'ס פרוי, וועלכע איז אַ בעקאַנטע שוישפּילערין.

דער פילם איז געמאַכט געוואָרען טיילווייז אין רוסלאַנד און טיילווייז אין דייטשלאַנד.

אַ מאַשין צו באַקען בייגעל

סענסאַציאָנעלע ערפינדונג פון אַ יודישען בעקער

פון ניו-יאָרק מעלדעט מען:

לייבוש גענדלער אַ בייגעל-מאַכער, וועלכער איז זיין גאַנץ לעבען, ווי דאָס ווערטעל זאָגט „געלעגען אין דער ערד און געבאַקען בייגעל", כדי צו פערדינען אויף ברויט פאַר זיין ווייב און קינדער, האָט ערשט אַרויסגעקראָגען אַ פּאַטענט אויף זיינס אַ ערפינדענע מאַשינקע, וואָס מאַכט בייגעל אויטאָמאַטיש, אויף אַ וויסענשאַפטליכען אופן און פערשפּאָרט דעם בעקער צו קנעטען מיט די הענד.

די ערפינדונג פון דעם בייגעל-בעקער איז איינע פון די אָריגינעלסטע און קונציגסטע מאַשינקעס וואָס איז ווען עס איז אויסגעקומען צו פּאַטענטירען. די בייגעל, וואָס די מאַשינקע וואַרפט פון זיך אַרויס מיט אַ זעלטענער שנעלקייט, זענען נישט נאָר היגיעניש, נאָר אויך רונד. גלאַט און קיילעכדיג, אַזוי אַז זיי רייצען ממש דעם אַפּעטיט און בעטען זיך עסען.

דער ערפינדער פון דער בייגעל-מאַשינקע איז אַ בעקער בן בעקער און האָט אָנגעפאַנגען באַקען בייגעל, ווען ער איז נאָך געווען אַ קינד פון אַ יאָהר זעקס. געבוירען געוואָרען איז ער אין טשורנאָוו, נעבען זשיטאָמיר.

פאַר די אַכצעהן יאָהר, וואָס ער איז אין אַמעריקאַ, האָט ער שוין אויך געהאַט איינענע בעקערייען. אין דער זעלבער צייט פלעגט ער כסדר בעזוכען די גרויסע באַק-פאַבריקען. דאָ איז ער געקומען צום געדאַנק: „פאַרוואָס נישט שאַפען אַזאַ מאַשינקע, וואָס זאָל קענען אַרויסגעבען אַ פיינערן און שענערן בייגעל — דער בייגעל, וואָס איז דאָס דער בעליבטער יודישער מאכל?" — האָט ער געטראַכט — פאַרוואָס נישט איהם מאָדערניזירען, פערפיינערען?

און נאָך זעקס יאָהר טראַכטען איז איהם געלונגען צו שאַפען אַזאַ מאַשינקע, וואָס גיסט אַליין אויס אַ גלאַטען שעהנעם בייגעל מיט אַ רונדען לאָך אין מיטען, פיל רונדער און שענער ווי געמאַכט מיט דער האַנד.

לויט דער ערקלערונג פון דעם ערפינדער געפינען זיך אַרום דרייסיג בייגעל-בעקערייען אין ניו-יאָרק אַליין, וואו עס ווערען פאַבריצירט און פערקויפט נישט מעהר און נישט ווייניגער פון אַ מיליאָן בייגעל אַ טאָג.

אויפפאָדערונג.

די אַפּטיילונג פאַר קרעדיט-שוץ ביים סוחרים-פערבאַנד פון דער שטאָט לאָדז, פּיעטריקאָווער 73 רופט אַלע גלויביגער פון

מ. קאָושימיערטשאַק, בראַדניצאַ

צו רעיעסטרירען זייערע חובות אין סעקרעטאַריאַט פון פערבאַנד, פּיעטריקאָווער 73 היינט, מיטוואָך, דעם 20-טען מערץ ד. י. 5015

אַקוואַליפיצירטער שליטען-שטריקער צו אַ זשאַקאַרד-מאַשין B. J. קען זיך זאָפאָרט מעלדען אין דער סוועטער-פאַבריק פּיעטריקאָווער 112.

Dr. med. H. LAJCHTER צאָהן-כירורג דויקסעלע, קין, גימען און צונג-קראַנקהייטען. Konstantynowska 9. telefon 49-66 od 1½—5 po poł. 4604

מעכאַנ. שלאָסעריי און שווייסעריי **J. REDER** ŁÓDŹ, Konstantynowska 11 (Róg Zachodniej) נעהם אָן אַלערליי שלאָסעריי-אַרבייטען צו בילינע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג. פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

היט זיך פאַר פּרעזענטען

(שטיפּערי)

פון ב. קאָוונער.

רבותי! ווי גאָט איז אייך ליב, היט זיך פאַר פּרעזענטען!

טאָמער וויל אייך אַ פריינט געבען אַ פּרעזענט אַנטלויפט פון איהם, ווייכט פון איהם.

סיידען ער גיט אייך נישט קיין אַרטיקעל, נאָר מזומנ'ע געלד: קאַסע.

וויאזוי קריגט מען אָבער אַזאַ פריינט? איינעם איז ווייט צו זוכען: כמעט אַ זעלטענהייט.

פאַרוואָס איך בין אַזוי בייז, אַזוי אויפגערעגט אויף פּרעזענטען? טאַ, זייט אַזוי גוט און לייגט צו דאָס רעכטע אויער וועט איהר הערען. און אויב איהר האָט צייט מעגט איהר צולייגען ביידע אויערן; עס וועט אייך אסור שאַטען: מיט ביידע אויערן וועט איהר בעסער הערען; און צוויי איז שטאַרקער.

הערט זשע:

מיר האָבען אַ בעקאַנטע ערגעץ אין פלעט בוש, איך געדענק שוין נישט אויף ריכטיג איהר נאָמען. ראַכט זיך, אַז זי הייסט ראָט. אַזוי דאַכט זיך מיר. איז זי נישט קיין נאַרישע פרוי, קען אַביסעל ענגליש, אַביסעל יודיש און זי האָט זעהר אַ גוט האַרץ; אַ ברייט האַרץ; האָט אַ טבע צו געבען פּרעזענטען. עס ווערט איהר גאָרנישט נמאס. ווען זי קומט צו אונז, מעג עס זיין דריי מאָל אַ וואָך, מוז זי עפּעס מיטברענגען.

מיט ליידיגען קומט זי קיינמאָל נישט.

און דעם מאַן איהרען אַרט עס נישט: ער איז אַ פּנים אויך צופרידען. ער איז אויך פון ידי נוטי האַרציגע: אַ ווייכער מענשעל, אַ שטילער, אַ געלאַסענער, אַ האַלב-הייזעריגער, איילט זיך קיינמאָל נישט, אַ גוטער געשעפטסמאַן, מאַכט שעהן לעבען און אויך איז ער הזקא אַ גאַליציאַנער, מיינער אַ לאַנדסמאַן — וועהט ער מיי זיין רוסיש ווייבעל וואַרפט זיך מיט פּרעזענטען און עס אַרט איהם ווי די וואַנד.

אַ סך מאָל טראַכט איך: געוואַלד געשריען

אויב איהר גיט שוין יאָ פּרעזענטע, אויב איהר האָט שוין יאָ אַזעלכע גוטע הערצער, טאָ גיט כאָטש אַזעלכע זאַכען, וואָס זאָלען נישט פערשאַפען קיין צרות, און וואָס קען נאָך זיין נוצליכער ווי קאַסע! ניין! גיבען זיי, רווקא, אַזעלכע אַרטיקלען, וואָס ברענגען מיך אויס פון פופציג מאָל מעהר ווי זיי קאָסטען, ווי זיי האָבען די ווערט.

אָט הערט, אומישנע:

דעם ערשטען פּרעזענט האָט בעקומען מיין מיידעלע, רוטי. איז דאָס געווען אַ גרין סאַמעטענע קליידעל. האָט דאָס קליידעל געהאַלטען און איין אַריינגעהמען אין זיך פלעקען.... וואו נאָר ס'האָט זיך אַרומגעדרעהט אַ פלעק, צי פון טינט, צי פון פעטס, צי פון מילך, האָט ער זיך בעזעצט אויף דעם גרינעם קליידעל.

וואָס זשע, מיינט איהר. איז געווען דער סוף? מיר האָבען יעדע וואָך געמוזט דאָס ראָזינע קליידעל אָפּגעבען צו וואַשען און יעדע וואָך האָט מיך דער עסק געקאָסט צוויי ראָלאַר. דאָס גאַנצע קליידעל האָט אַוודאי געקאָסט אַ וואָסערע צעהן דאָלאַר און דאָס וואַשען האָט מיר אַריינגעטריבען אַוודאי אין אַ 50 דאָלאַר. און ווען מען גיט אַ קוק אויפ'ן קליידעל איז עס פערפלעקט, כאָטש לאָז עס אינגאַנצען איבער ביים וועשער.

אַ צווייטען פּרעזענט האָט זי אונז געמאַכט אַ וואַזאָן אויף צו האַלטען אין איהם בלומען. נישט קיין „לעבעדיגע" בלומען. חלילה, נאָר געמאַכטע.

איז דער וואַזאָן אַזוי גרויס, אַז מען מוז אויסגעבען אַרום זעקס דאָלאַר אויף בלומען. און ווי איהר ווייסט, האַלטען זיך די פערטיגע בלומען נישט לאַנג; זיי קנייטשען זיך; זיי ווערען פערשטויבט, צובלויזען — מוזען מיר אַלע מאָנטאָג און דאָנערשטאָג איבערבייטען די בלומען. שפּענדען אַלע וואָך עטליכע דאָלאַר פאַר בלומען איז נישט פאַר מיינע פערדינסטען. מען דאַרף זיין אַ צווייטער ראָטשילד צו דעם. און אַפילו אַ ראָטשילד וואָלט אויך געוואָרען אַן אָרימאַן.

און דאָס איז נאָך נישט אַלעס, דער זעלבער וואַזאָן דאַרף אויך ווערען פערפּוצט מיט אַלערליי סטענגעס: רויטע, בלויע, גרינע, געלע און ווייסע. דאָס איז די מאָדע. איז רעכט, אַז מיין ווייבעל זאָל אויסגעבען דריי-פיר דאָלאַר אויף קאָלירטע סטענגעס אויסצופּוצען דעם וואַזאָן. און אַזוי ווי סטענגעס ווערען אויך, מיט דער צייט, קויטיג, צוקנייטשט, פערשטויבט. מוז מען זיי צוריק אַרויסציהען, אויסוואַשען, אויספּרעסען, און זיי צוריק אַריינציהען אין די אויסגעהעקעלטע לעכעלעך. איז דאָס אַ קאַמאַרושנע אַרבייט! ס'איז רעכט, אַז מיין ווייבעל זאָל אויף דעם אָפּהאָרעווען אַ טאָג. און אַזוי ווי די אַרבייט איז זעהר אַ נודנע, מען מוז האָבען אַ סך געדולד און מיין ווייבעל האָט עס נישט. ווערט זי בייז, אויפגערעגט, נערוועז, און זי לאָזט אויס צו מיר און צו די קינדער איהר ביטער האַרץ...

דעם טאָג, ווען מיין ווייבעל דאַרף צוריק אַריינציהען די סטענגעס — דעם טאָג עסען מיר נישט, פאַסטען מיר; און רעדען טאָרען מיר נישט, מיר מוזען האַלטען פערשלאָסען די מיילער...

מילא איך ווי איך: אַ גרעסערער מענש, אַ געוועזענער שניידער, בין איך שוין געוואוינט צו פאַסטען, אָבער וואָס האָט מען צו מיינע צוויי קינדער? צו רוט'ן און קלאַראַ'ן? נאָך וואָס דאַרפען זיי, נעבעך, פאַסטען?

אָבער אַזוי איז דאָס. און ווער איז שולדיג? די ראָט מיט איהרע פּרעזענטען!

אָבער דערמיט זענען נאָך אונזערע צרות נישט געענדיגט. דאָ נישט לאַנג האָט די ראָזינע מאַדאַם ראָט אונז געגעבען אַ פּרעזענט אַזאַ רונדע מאַכערייקע, מיט אַ רעקעל, אַז מען נעהמט אַראָפּ דאָס רעקעל, געפינען זיך דאָרט זעקס אָדער זיבען שאַכטעלעך, דריי-עקיגע, געמאַכט פון געלען פּאַרצעליי, אויסגעמאָלען מיט ווייסע און בלויע צאַצקעלעך. אין אַזאַ אָנשיקעניש האַלט מען קאָנפעטען, אין איטליכען שאַכטעלע — אַן אַנדערער סאָרט. און אַזוי ווי ס'איז פערהאַן זיבען שאַכטעלעך, דאַרף מען. הייסט עס, האָבען זיבען סאָרטען אָנצופּיהלען די מאַכערייקע. און אַזוי ווי די שאַכטעלעך זענען זעהר שעהנע, מוז מען שוין האָבען ליימישע קאָנפעטען אימפּאָרטירטע פון פראַנקרייך, האָלאַנד, עסטרייך, איטאַליען, רוסלאַנד און דענעמאַרק. און פאַר אַזעלכע קאָנפעטען הייסט מען זיך פיין בעצאָהלען: אַ דאָלאַר מיט פופציג, אַ דאָלאַר מיט אַכציג סענט אַ פונט.

די בילינגסטע איז אַ דאָלאַר מיט פינף און דרייסיג סענט.

דאָ, אַנגומעלטען, זאָגט צו מיר מיין ווייבעל מיט אַ שמייכעל:

— שרייב מיר אָן אַ טשעקעל אויף אַ צעהן דאָלאַר. איך וויל געהן איינקויפען פערשידענע קאָנפעטען אויסצופילען די אַלע שאַכטעלעך. נעכסט וועלען קומען, וועל איך האָבען, וואָס אַוועקצושטעלען אויפ'ן טיש. עס איז זעהר אַ שעהנע זאַך. אין מיטען וועל איך האַלטען ניס און מאַנדלען, אין די אַנדערע שאַכטעלעך וועל איך האַלטען פערשידענע אימפּאָרטירטע קאָנפעקטען.

העלפט נישט קיין טענות, קיין מענות און איך מוז אויסשרייבען אַ טשעקעל.

אָט אַזוי ווי איהר הערט, רבותי, מאַכען די פּרעזענטען פון מיר אַ תל; איך וועל צוליב די פּרעזענטען ווערען אַן אָרימאַן, איך וועל אַרויס פון די פּרעזענטען ווי מיין מאַמע האָט מיך געהאַט.

טאָמער וועט איך אימיצער דערצעהלען, אַז איך האָב נישט אויף קיין דירה-געלד, אַז איך האָב נישט וואָס אָנצוטון, אַז איך האָב שוין נישט יאָ סענט אין באַנק און, אַז איך בין נאָך אַ בעל-חוב אין אַ וואָסערע טויזענד דאָלאַר. זאָלט איהר וויסען זיין, אַז שולדיג אין דעם איז געווען די ראָט מיט איהרע פּרעזענטען.

דעריבער וואָרען איך אייך, יודישע קינדער, אויב אייערער אַ פריינד אָדער אַ פריינדין, וויל אייך געבען אַזאַ סאָרט פּרעזענט, זאָלט איהר נישט נעהמען: אַנטלויפט וואו די אויגען וועלען אייך טראָגען!

ווען איך וואָלט געהאַט אַ רעה אין לאַנד. ווען איך וואָלט זיין אַ שטיקעל געזעץ-מאַכער, וואָלט איך דורכגעפיהרט אַ געזעץ, אַז ווען אימיצער וויל יענעם מאַכען אַזאַ סאָרט פּרעזענט, זאָל ער קריגען אייביגע קאַטאָרגע.

—+=:::=—

א צימער

כיט אַ בעזונדערן איינגאַנג, צו פערדינגען פאַר איין אדער צוויי אינטעליגענטע מענשען. אַלעע קאשטשושקי 29. — אינפאָרמירען זיך ביים וועכטער.

שבועה דאורייתא.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט, אַז דאָנערשטאָג, דעם 21 מערץ ד. י. 10 אַ זייגער פריה, וועט אין דער אַלטשטעטישער שוהל אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס שווערן מלך מיאדאווניק לויט'ן פסק־דין פון געריכט וועגען אַנ'ענין פון 180 זל. וואָס ר'איז שולדיג ה' בער מאשקאוויטש.

ודות יוסף טוגענטמאַן, ו טרושער 53.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5—9 אָוונער. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

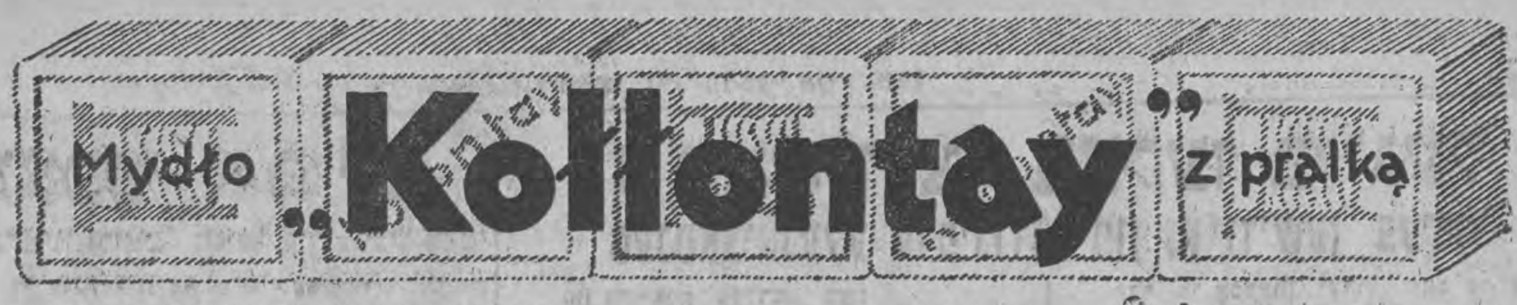

WRESZCIE I KONKURENCJA UZNAŁA, IŻ MYDŁO „KOŁŁONTAY" Z PRALKĄ JAKOŚCIOWO STOI NA PIERWSZEM MIEJSCU!

№8.126.

„Mydło Kołłontay z pralką" stoi obecnie jakościowo na pierwszem miejscu. Jest ono wprawdzie o 10 groszy na kilo droższe niż inne tanie mydła, ale za to zawiera ono gliceryne, jest subtelnie perfumowane, nadzwyczaj czyste i posiadające niezmierną własność czyszczenia, a zatem jest ono nie 10 groszy droższe, lecz o cały złoty na kilo więcej warte. Mydło „Kołłontay" nie może stanieć, bo gatunek jego nie może być pogorszony. Jednem kilem mydła „Kołłontay" można wyprać bielizny za setki złotych — więc dla „zaoszczędzenia" 10 groszy nie warto kupować coś gorszego. Przezorna i oszczędna gospodyni domu używa zatem jedynie mydło „Kołłontay z pralką".

Złoty medal na Wystawie w Katowicach 1927 r. Zastępca: S. B. Redlic, Łódź, Pomorska 19.

נור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען־מעבעל־פאַבריק

I. B. WOŁKOWYSKI 3/5 שענקיעוויטש

פאַבריקס לאַגער: נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 11, טעל 37-70

אין: א מבילינסטען מבעסטען מבעקוועמסטען

און דער גרעסטער אויסוואהל כ'בעזיץ אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואהל פון מעטאַל־ניקעל־בעטען, פעלד־בעטען, מעטאַלאָווע פאַטענט „פערפעקט" גאַראַנטיע 5 יאהר, קינדער־וועגעלעך די נייעסטע פאַסאָנען, לעזשאַקעס, וואַש־טישען, סערוויזען, ווירשימאַטשקעס, אייז־קיסטען איד בארג אויס בעטען אויף זומער־וואוינונגען.

קלוב פון יודישען פרויען־פערבאַנד „ו.י.ז.א." צל. קאשטשושקי 21.

היינט, מיטוואָך, דעם 20 מערץ, 9 אַ זייגער אָוונד, וועט אויפ'ן וועכענטליכען טעה־אָוונד

ה' אינזש. י. שפילפאָגעל פון וואַרשא

האַלטען אַ רעפעראַט א.־ט. „צוגרייטונג פון דער יוד. יוגענד צו ערד־אַרבייט" צוליב דער זעהר וויכטיגער און אַקטועלער טעמע און מיט'ן צוזאַמענהאַנג פון איינאָרדנען ערד־אַרבייט־קורסען דורך „ו.י.ז.א." איז דער איינגאַנג פאַר אַלע פריי.

ס'וועלען געזוכט אַגענטען

פון גאַלאַנטערי־בראַנזשע. צו ערפאַהרען ביי ערליך, צעגעלניאַנאַ 14

א קראַקאָוער דאַמען פאַלטען

פערקויף איך געלעגענהייטליך זייער ביליג. האַמער „מאַ מייפעל" זאַכאָדניאַ 45, צימער 31.

א גוט קוואַליפיצירטע שטאָפערין

אויף זיידע און מאַדע קאַמגאַרן זוכט אַרבייט. אָפערטען אונטער ליטערע M.S. אין אַדמינ. פאָלקסב.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאָלאָג־אַקושער. זגערזשער 11. טעל 34-72. נעמט אָן פון 6—8 אָוונד

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען

נאַראָטאָוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

AKUSZERKA MASAŻYSTKA B. JAKUBOWICZ

זגערזשער 38. 38. ערטיילט הילף־געבורטען פריוואַט און פון דער קראַנקן־קאַסע. כ'נעם אויך אָן אינדערהיים וויזיטען.

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27. tel. 51-78.

[illegible]

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט. זשעראָמסקעגאָ 11, טעלעפאָן 37-63. אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר אימיך נאַז, האַלז, אויערן קר.	4½—5½
ד״ר סאַרשנער קינדער־קראַנקה.	11-9 5-4½
ד״ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד״ר לובינסקי הויט און געשלעכטס־קר.	12½—1½
ד״ר שמידנפלד נערוועז און גייסטיגע קר.	2—1
ד״ר נאָרדבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד״ר ווייס כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד״ר בערנשטאַז פרויען און געבורטס־הילף	4—3

ראַזיגע־טערפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א.א.וו. פּאָקען־שטעכען, קינסטליכע בערג־זון־באַשטראַלונג, אינהאַלאַציעס, מאַסאַזשען, עלעקטראָטעראַפּיע, פערשידענע אַנאַליזען און לאַבאָראַטאָריום. אויך אונטערזוכונגען פון בלוט. ענטענומען פון אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט.

אימפונגען נעגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרן א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאָזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג

ציין־ערצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

Ogłoszenie.

Magistrat m. Łodzi podaje niniejszem do wiadomości pp. Właścicieli posesyj przy ul. **Piotrkowskiej** na odcinku od Placu Wolności do ul. Nawrot — ul. Zamenhofa, t. j. od Nr. 1 do Nr. 127 oraz od Nr. 2 do Nr. 124 i przy ul. **Nawrot** na odcinku od ul. Piotrkowskiej do ul. Sienkiewicza, t. j. od Nr. 1 do Nr. 15 oraz od Nr. 2 do Nr. 16, że w sezonie roku bieżącego t. j. w międzyczasie od dnia 1 lipca 1929 roku do 1 dażdziernika 1929 roku jezdnie na wyżej wymienionych odcinkach ulic otrzymają nawierzchnie asfaltowe o profilu poprzecznym **bez rynsztoków**, obecnie istniejących.

W związku z powyższem wszelkie odprowadzania wód z poszczególnych posesyj sposobem nawierzchniowym do ścieków ulicznych zostaną wzbronione.

Wobec tego, że odprowadzanie wód z posesyj będzie mogło być uskuteczniane jedynie przez przyłączenie się do istniejącej miejskiej sieci kanalizacyjnej — Magistrat m. Łodzi wzywa Panów Właścicieli posesyj, by roboty związane z przyłączeniem ich posesyj do miejskiej sieci kanalizacyjnej uskutecznili przed rozpoczęciem robót asfaltowych, t. j. w terminach:

a do dnia 1 czerwca 1929 roku na ulicy Piotrkowskiej na odcinku od ulicy 6 Sierpnia — ul Traugutta do ul. Zamenhofa — ul. Nawrot, t. j. od Nr. 65 do Nr. 127 oraz od Nr. 72 do Nr. 124;

do dnia 1 lipca 1929 roku na ulicy Piotrkowskiej na odcinku od ul. Cegielnianej do ul. 6 Sierpnia — ul. Traugutta, t. j. od Nr. 29 do Nr. 63 oraz od Nr. 34 do Nr. 70;

c) do dnia 1 sierpnia 1929 roku na ulicy Piotrkowskiej na odcinku od Placu Wolności do ul. Cegielnianej, t. j. od Nr. 1 do Nr. 27 oraz od Nr. 2 do Nr. 32 i na ul. Nawrot na odcinku od ul. Piotrkowskiej do ul. Sienkiewicza, t. j. od Nr. 1 do Nr. 15 oraz od Nr. 2 do Nr. 16, gdyż po oznaczonych terminach wszelkie koszta naprawy nowej nawierzchni ulicy, powstałe wskutek przyłączeń posesyj do sieci kanalizacyjnej ponosić będą PP. Właściciele poszczególnych posesyj jak również będą ponosić konsekwencje, które wynikną wskutek zabronienia wypuszczania ścieków domowych do rynsztoków ulicznych

Bliższych informacyj, tyczących przyłączania posesyj do miejskiej sieci kanalizacyjnej, udziela Wydział Kanalizacji i Wodociągów Magistratu m Łodzi.

Łódź, dnia 16 marca 1929 roku. 5015

אויפרוף פון ראַבינאַט וועגען חתונה אַקטען און מעלדונגען

דאָס נאַכלעסיגקייט פון מאַכען אַקטען און מעלדען קינדער אין דער צייט, ברענגט גרויסע אומשטענדען, אויך חתונות וואָס איז מסדר קידושין אַ פריוואַט אָדער אַפילו אַ דיין אָהן וויסען פון ראַבינאַט, קומט אַרויס מיספערשטענדנישען און אומאַנגענעמליכקייט, דעריבער איז שוין צייט דאָס צו פערמיידען און ברענגען צו אָרדנונג, געבען מיר די שטרענגע אויפרוף: 1) יעדעס פּאָרפאָלק אָהן אַקטען זאָל קומען אין ראַבינאַט־קאַנצעלאַריע אין געמינאַ נייעשטאָט 6 מאַכען אַקטען און מעלדען די קינדער, די קאַנצעלאַריע איז טעטיג אַלע וואָכענטעג פון 9 ביז 1 פריה, צו אַקטען ברויך מען פּאַלנע מענטריקע און וויטשאָגנג פון מאַן און פון די פרוי, אומפערמעגליכע ווערט געמאַכט אָהנע געלד, 2) איז פעסט בעשלאָסען אַ חתונת מהיום והלאה (וואָגאַר אָהנע אַקטען) מוז ווערען געמאָלדען פאַר די חתונה ביים רעזשורנע פון ראַבינאַט אין קאַנצעלאַריע פון זיינער 12 ביז 2 מיטאָג, דער רעזשורנע וועט צייכענען אַ מסדר קידושין מיט אַ סדר צווישען אַלע דיינים און לויט דעם ווילען פון די מחותנים, 3) מיר געבען אַ שטרענגע התראה, אַז די חתונה וואָס וועט זיין אומאַנגעמאָלדען ביים ראַבינאַט וועט דער ראַבינאַט דעם צעטעל פון די אַקטען נישט אונטערשרייבען נאָר דורך די שטרענגסטע קאָנטראָל'ע און אויפּסניי מסדר קידושין זיין. 5088

לאָדזער ראַבינאַט.

הירשם - פערמיטלונג

וואַרשאַ, סלאָמאַצקע 2, וואוינונג 17 טעלעפאָן 302-49, פּאָסטקעסטעל 574

בעזוכט לאָדז פון 20. ביז'ן 23. ד. ח.

אננאַהמע נור פיר בעשטעלטע גאַסט; דיסקרעציע געזיכערט.

אַדרעס: לאָדז, 6-go Sierpnia 10 mieszkanie 17, TELEFON 73-43.

LEKARZ DENTYSTA צאָהן־אַרצט St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן־ און מויל־קראַנקהייטען, צאָהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַהלונג, ספעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.

נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים־ספעציאַליסטען

זאַוואַדסקאַ 1.

נור פאַר וועגערישע הוים־קראַנקה. פאַר מענער־שוואַכע אַנאַליזען און בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסולטאַציע מיט ספעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען. קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נור קינדער און פרויען

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

— בעזונדערער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

אַבאָנעמענט־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. פּאַר'ן אינהאַלט און פערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פּרייז: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פריי־טאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .
פאַר אַ מילימעטער־שורה: נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . 8 .
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.